БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 130 (8350)
ИЮНИИН 4
ВТОРНИК
1957 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Пионернүүдэй лагерь

Зунай зулгы һайхан сагта, сэсэрлиг гоё сэнгэлиг сэбэр газарнуудта горнын абяан ханхинажа, пионер лагерьнуудай уб улаахан тугууд урагша хойшоо намилзан байдаг. Һуралсалай жэлэй туршада һаруул уужам һургуулиингаа класс гү, али мастерской соо шэн зоригтойгоор һуралсаад, манай зол жаргалта үхибүүд зунайнгаа амаралтада гаража, аятай зохидоор амардаг гээшэ.

Ургажа ябаа залуу үетэниие манай Парти болон Правительство эгээл халуун, эсэгэ ёһоной анхаралаар хүреэлжэ, тэдэнэй эрдэм номдо һуража, Эхэ орондоо, арад зондоо ашатай туһатай хүнүүд болохо тухай саг үргэлжэ һаналаа табижа байдаг ха юм. Энээнэй ашаар манай орон дотор үхибүүдэй бэсын элүүрые сахиха, тэдэнэй амаралтые ашагтай туһатайгаар, аятай зохидоор үнгэргэхэ хэрэгтэ ехэхэн анхарал хандуулагдана. Жэлһээ жэл бүри үхибүүдэй шэнэ санаторинуудай, пионер лагерьнуудай тоо олошорно.

Манайшье республика дотор энэ зундаа олохон пионер лагерьнууд нээгдэжэ, тэндэ 10 мянга шахуу үхибүүд амарха байна. Эдэ лагерьнуудай олонхинь хоёр сезонтой, мүн зариманиинь гурбаншье сезонтой байха юм. Город шадарай зарим лагерьнууд июниин түрүүшын хахадһаа нээгдэжэ, үхибүүдые угтан абахаар бэлэн болгогдонхой. Ой модоной промышленностиин, мүн медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзуудай обкомууд пионер лагерьнуудые бэлэдхэхэ талаар һайн үүсхэл гаргажа, энэ хүдэлмэриие эртээнһээ хэжэ захалһан юм. Тиимын тула эдэ эмхи зургаануудай лагерьнууд үни хада түхеэрэгдэнхэй, һаруул һайхан, сэбэр зохид болгогдоод байна. Мүн тэндэнь спортивна элдэб наада, мүрысөө үнгэргэхэ талмайнууд сэбэрлэгдэжэ, бэлэн болгогдонхой. Культурна болон спортивна хэрэгсэлтэ зүйлнүүд абтанхай.

Гэхэтэй хамта, сагай хэды орой болобошье, пионер лагерьнуудые түхеэржэ, дары бэлэн болгохо талаар үшөөл элдэб дутагдалнууд тохёолдоно. Зарим лагерьнуудта үхибүүдэй байха гэр байрануудые һэльбэн заһабарилха, шэрдэхэ, сагаадаха хүдэлмэри үшөө дүүрээдүй байһаар. Дээдэ Березовкодо нээгдэхэ худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй болон бусад зарим профсоюзуудай обкомуудай лагерьнууд үшөө хүсэд бэлэн болоодүй байна. Тэндэ хүдэлхэ хүмүүжүүлэгшэд, пионервожатанууд мүнөө болотор олдоодүй байһаар.

Энэ жэлдэ ВЦСПС-эй тогтоолой ёһоор культурын ба амаралтын паркнуудай, клубуудай дэргэдэ городой пионер лагерьнууд нээгдэхэ юм. Эндэ үхибүүд үдэртөө хоёр дахин эдеэлээд, сүлөөтэй сагаа сэнгэлиг хүхюунээр, элдэб наада эмхидхэжэ үнгэргэхэ аргатай байха. Зүгөөр иимэ түхэлэй лагерьнуудые түхеэрхэ хэрэгтэ зарим профсоюзна, комсомольско организацинууд, арадай гэгээрэлэй таһагуудай хүдэлмэрилэгшэд хайша хэрэгээр хандана. Улан-Удын Железнодорожно райондо иимэ түхэлэй хэдэн лагерьнууд эмхидхэгдэхэ юм. Теэд тэндэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри тон хангалтагүйгөөр ябуулагдана.

Мүн хүдөө нютагуудаар, хүдэлмэришэдэй тосхонууд болон томохон колхозуудай дэргэдэ лагерьнуудые эмхидхэхэ хүдэлмэри хангалтагүй байна. Колхознигуудай үхибүүд лагерьта амарха зуураа түрэл колхозуудайнгаа поли, сабшалан дээрэ хүдэлжэ, ажал хүдэлмэриин дүршэлтэй болохо ха юм.

Зунайнгаа амаралтын үедэ манай үхибүүд элдэб һонирхолтой аяншалгануудые хэхэ, түрэл нютагайнгаа үзэсхэлэн һайхан газарнуудтай танилсаха, промышленна предприятинуудта ошохо, физкультурна мүрысөөнүүдые үнгэргэхэ байна. Энээниие эмхитэй һайнаар үнгэргэхын тула эртээнһээ бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулагдаха ёһотой. Зарим лагерьнуудай дэргэдэ уралан дархалалгын, слесарна мастерскойнууд эмхидхэгдэхэнь. Энэнь тон һайшаалтай байна.

Һаяын үдэрнүүдтэ пионер лагерьнуудта хонгёо һайхан дуунууд зэдэлжэ, хүхюун сэнгэлиг үхибүүднай амархаар ерэхэнь. Тэдэниие бэлэдхэл түгэсөөр, урин дулаанаар угтаха ёһотойбди.

Профсоюзна, комсомольско организацинууд, мүн арадай гэгээрэлэй ба элүүрые сахилгын эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд бии байһан дутуу дундануудаа дары усадхажа, пионер лагерьнуудай хүдэлмэриие алишье талаһаань һайнаар табихын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлхэ зэргэтэй.

Лагерьнуудта хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие мүнөөнэй эрилтын ёһоор, дээдэ хэмжээндэ ябуулха шухала байна. Энэ хэрэгтэ дүй дүршэл ехэтэй, ажалдаа дуратай багшанар-хүмүүжүүлэгшэдые, пионервожатануудые табибал һайн. Тиимын тула лагерьнуудай хүдэлмэрилэгшэдые шэлэн ололгодо тусгаар анхарал хандуулагдаха ёһотой.

Үри бэеынгээ, үхибүүдэйнгээ зол жаргал, элүүр энхэ байдал тухай манай арад зон тон энэрхы сэдьхэлтэйгээр, анхаралтайгаар хандадаг гээшэ. Ургажа ябаа эдир залуу үетэн хадаа манай хэжэ байгаа алдарта хэрэгыемнай саашань үргэлжэлүүлхэ, коммунизмын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэгшэд болохо ха юм.

Тэдэниие эхэ эсэгын халуун анхаралаар хүреэлхэ, зол жаргалайнь түлөө тэмсэхэ гээшэ манай нэрэ хүндын хэрэг мүн.

Хонин һүрэгөө улам олошоруулжа, нооһо, мяха бүри ехээр абадаг болое!

Манай харюу

КПСС-эй Центральна Комитедэй Бэшэгтэй танилсаад байхадаа, манай колхозой хонишод ажахыгаа эгээл олзо ехэтэй болгохо, хонин ажалаа саашадань бүри хүгжөөхэ эрид хэмжээ абаха тушаа хэлсээ. Тиигэжэ хони үсхэбэрилхэ ба тэрэнэй ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар зургаадахи табанжэл соо хараалһан түсэбөө 1959 ондо үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ шиидээ.

1956 ондо манай колхоз хонин бүхэнһөө дунда зэргээр 1,65 килограмм нооһо хайшалаа гэхэ гү, али эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ 95 килограмм нооһо абаа.

Гэбэшье, хонидойнгоо тоо толгойе олошоруулха ба ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар хараалһан хэмжээ-ябуулгануудаа дүүргээгүй һэн. Юундэб гэхэдэ, нёдондо жэл тэжээлэй дутамаг дээрэһээ үбэлжэлгын үедэ олон толгой хонин гарзада ороһон, мүн нооһон ехэ багаар хайшалагдаһан байгаа.

Эдэ дутагдалнуудаа усадхаха талаар колхозоймнай правлени, партийна организаци үнгэрэгшэ зун хонидоо һайн тэжээлээр, байраар хангахын түлөө ехэхэн хүдэлмэри ябуулаа һэн.

1956—1957 оной үбэлжэлгэдэ ороходоо хониднай бардам хүрэхэ бүдүүн, шэмэтэ ба концентрированнэ тэжээлнүүдээр хангагдаһан байгаа. Бүхы эхэ хониднай типовой байратай болоо һэн. Хонин ажалда дүй дүршэлтэй, үнэн сэхээр хүдэлмэрилдэг хүнүүд олоор эльгээгдэһэн байна. Эдэ бүгэдэ хэмжээ абаһанай ашаар хониднай тобир тарганаар, гээлтэ хоролтогүйгөөр ондо ороо. Мүн шэнэ түлшье муу бэшээр абтаа. Хэрбээ 1956 ондо 100 эхэ хонинһоо оройдоо 40 гаран хурьга абаһан байгаа һаа, мүнөө жэл 85 хурьган абтаа юм. Хамтадаа 1900 гаран хурьгад абтаад, һайнаар түлжүүлэгдэжэ байна. Үшөө 70 гаран хурьгад абтаха юм. Хонидой тоо толгойе олошоруулхада эхэ хонидые олон болгохо гээшэ тон шухала. Энэ хүдэлмэридэ мүнөө муу бэшээр бэлдэжэ байнабди. 1957 ондо 2800 толгой эхэ хонитой болохо түсэб табяад, тэрэнээ үлүүлэн дүүргэжэ, мүнөө 2920 толгой эхэ хонитой болообди.

Эдэ түрүүшын амжалтануудаа саашадаа бүри арьбадхаха арга боломжо манай колхоздо бии. Тэрэнээ һайнаар хэрэглээ һаа, ойрын нэгэ—хоёр жэл соо хониднай түргэн олошорхо, ашаг шэмэнь бүри дээшэлхэ байна.

Мүнөө эртэ үбэл хурьгалһан ба һубайрһан 600 эхэ хонидоо илгажа, искусственна аргаар ороондо оруулжа захалбабди.

Мүнөө тиимэ хоёр пункт хүдэлмэрилжэ байна. Ороондо оруулагдаха хониднай тусгаар отара болгогдоод, һайн бэлшээридэ адуулагдахаһаа гадна, концентрат эдинэ. Мүн 40 толгой алтайска, советскэ меринос хусануудһаа эгээл тарган һайн 15 хусануудынь илгажа, эдеэлүүлгэ харууһалгыень һайнаар эмхидхээбди.

Жэшээнь, эхэ хонидой отарые 15 жэл хонин ажал дээрэ хүдэлмэрилһэн Самбу Ринчинов тэрэнэй һамган, коммунистка Ринчинова Насогма хоёрто даалгаабди.

Мүн искусственна аргаар үрэжүүлгын пунктнуудта олон жэлэй туршада хүдэлмэрилһэн Д. Ринчинова, Ц. Табитуева гэгшэд хүдэлмэрилнэ. Ерэхэ үбэлжэлгэдэ эртэнһээ бэлдэхэ гээшэ ехэ удхашанартай байна. Мүнөө хабар фермынгээ дэргэдэ түрүүшынхеэ 65 гектар кукуруза, 70 гектар зелёнко тарихабди.

Мүн хонидоо һайн байраар хангахын түлөө хуушан байрануудаа заһабарилхаһаа гадна, үбэлжэлгын эхилтэр нэгэ шэнэ типовой хото барихабди. Мүнөө хонидойнгоо нооһо хайшалжа, тэрэнээ гээлтэдэ оруулангүй тушааха гээшэмнай эгээл шухала хүдэлмэри болоод байна.

1957 ондо хамта 126 центнер нооһо хайшалха түсэбтэй байгаабди. Теэд мүнөө нооһо хайшалха түсэбөө 130 центнер болгохоор шиидээбди. Зургаадахи табанжэлэй эсэстэ 10 мянган толгой хонитой болохо гэжэ хараалһан байгаабди. Зүгөөр бүхы арга боломжонуудаа дахин хаража үзөөд, тэрэнээ 1959 ондо үлүүлэн дүүргэхэбди. Тиигэжэ 11 мянга 500 толгой нарин ба нарибтар нооһотой хонитой болохобди.

Ц. Гатапов, Баргажанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ОТФ-е даагша.

26 жэлдэ мал адуулна

Доржиханда Данзанова 1931 онһоо хойшо артелиингээ малые адуулжа байна. Мүнөө «Коммунизм» колхозой нарибтар нооһотой хонидой отарада хүдэлнэ.

Тиихэтээ хамта Дулмажап басагаяа адуулгашан болгожо һургана. Нёдондо колхозойнь правлени энэ отарын хонишон болгожо залуу малшан Василий Цынгуновые эльгээһэн юм. Доржиханда хүгшэн өөрынгөө баян дүй дүршэлые залуу малшандаа дамжуулдаг, мэдэхэ шадаха юумээ хэлэжэ үгэдэг заншалтай.

Иигэжэ эбтэй эетэйгээр хүдэлжэ, энэ отарын хонишод яһала ехэ амжалта туйлаа. 410 эхэ хониднһоо 364 хурьга абаад, нэгэшье гарзагүйгөөр түлжүүлжэ байнхай.

— Хонидой хүшэ тамирынь адуулгын лэ хүсэн юм. Һайн хагда ногоотой газарта адуулбал, хонид хододоо тарган байдаг. Манай колхоз бэлшээреэр элбэг. Теэд урдань уһалууриин үгы дээрэһээ холын бэлшээри һайса хэрэглэгдэдэггүй байгаа. Мүнөө тиигэхээ болинхой. Холын бэлшээридэ автомашинаар уһа асаржа, хонидымнай уһалдаг болоо. Тиигэжэ бидэ хонишодой ажал бүри хүнгэн болонхой. Үшөөл олон жэлдэ хонишоноор хүдэлхэ зориг түрэнэ, — гэжэ Доржиханда Данзанова омогтойгоор мэдүүлнэ.

Доржиханда Данзановагай адуулдаг хонид тобир тарганууд, мүнөө нооһониинь хөөрэжэ эхилэнхэй. Энэ үедэ хонишод адуулгандаа илангаяа анхаралтайгаар хандадаг. Бүртэгэнөөгүй, сэбэр газар бэдэржэ адуулдаг. Мүн тооһо шорой ехэтэй харгын захаар хонидоо ябуулхагүй гэжэ оролдодог юм.

Отарынь байрладаг газарта дабһан хододоо байдаг. Зарим тэнхээ тамир һулатай хонидто овёс үгтэнэ. Уладаһан гү, али ямар нэгэн ондоо шалтагаанаар бэлшээридэ ябажа шадахагүй хонидто эдюулхэ үбһэн, зелёнко бэлэн байдаг.

Дүршэл ехэтэй эдэ хонишод шадаал һаа удаан саг соо хонидые бэлшээридэ ябуулха гэжэ оролдодог. Үглөөнэй наранһаа эхилээд, үдэшын бүрэнхы болотор хонидоо бэлшээдэг байна. Хонидоо үдэртөө хоёр дахин уһалдаг байха юм.

Мүнөө хонишодто хандажа партиин ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гаргаһан Бэшэгтэй танилсаад, «Коммунизм» колхозой хонишод бүри ехэ амжалта туйлахаар зоригжонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой хонишон Доржиханда Данзанова хээрын худагһаа хонидоо уһалжа байна.

Б. Аюшеевэй текст, **А. Мантаевай** фото.

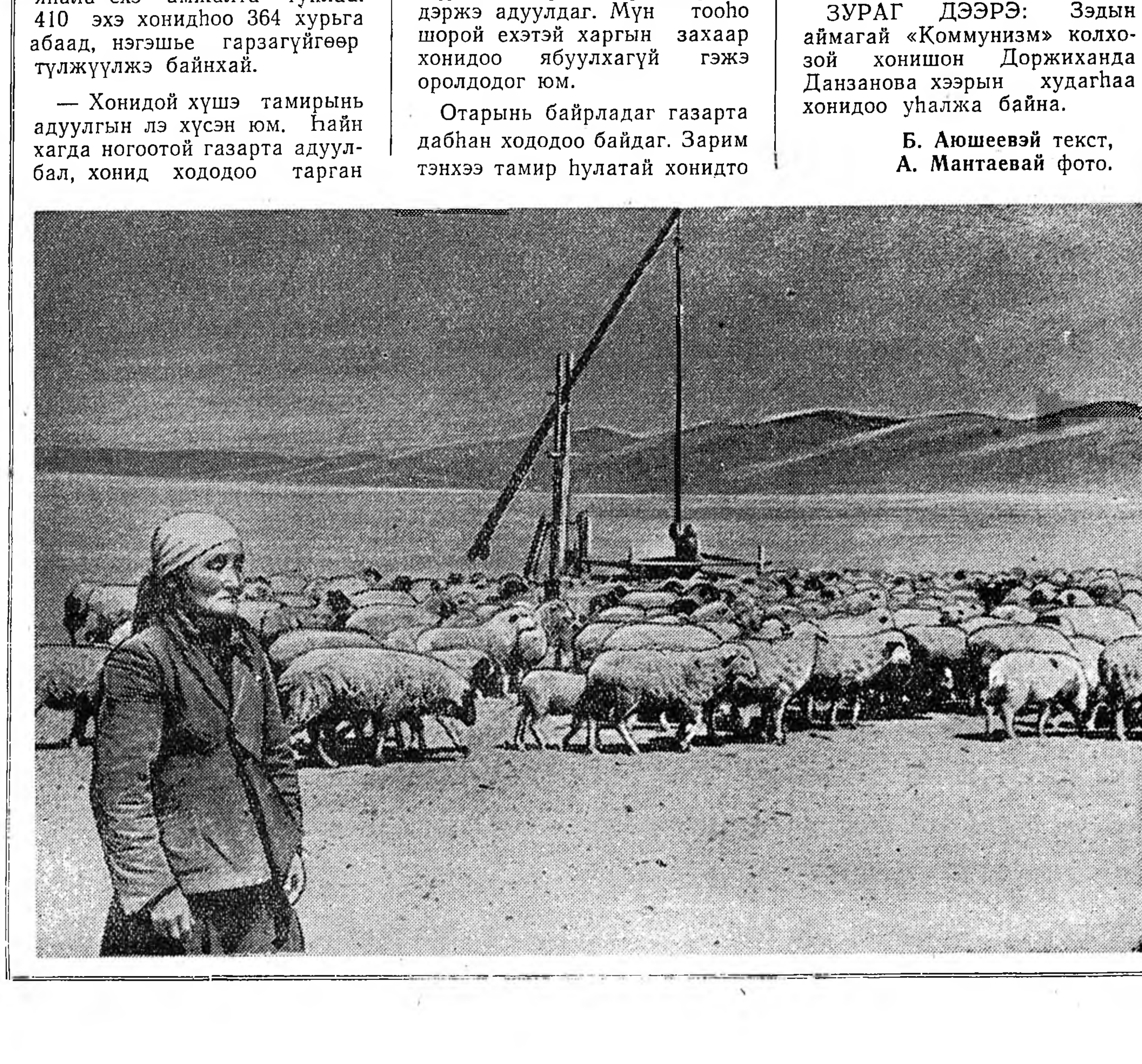

Н. А. Булганин Н. С. Хрущев хоёрой Финлянди ошохо тушаа

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Н. А. Булганин СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Н. С. Хрущев хоёр Финляндиин айлшалыт гэһэн Финляндиин Президентын болон Правительствын уряалые хүндэтэй дээрэ тоожо абаба гэжэ советскэ хэблэлдэ мэдээсэгдээ һэн. Н. А. Булганин Н. С. Хрущев хоёр июниин 5-да Москваһаа мордоод, Хельсинкидэ июниин 6-да буухаар хараалагдана.

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, СССР-эй Культурын министр Н. А. Михайлов, армиин генерал И. А. Серов, Гадаадын худалдаа наймаанай министрын орлогшо П. Н. Кумыкин, армиин генерал М. С. Малинин, СССР-эй МИД-эй Коллегиин гэшүүн Л. Ф. Ильичев, СССР-эй МИД-эй таһагые даагша Ф. Ф. Молочков, СССР-эй МИД-эй таһагые даагшын орлогшо С. А. Афанасьев гэгшэд Н. А. Булганин Н. С. Хрущев хоёртой Финляндяар ябалсаха.

Советскэ хүтэлбэрилэгшэд июниин 13-да Финляндиһаа мордохоор хараалагдана.

РСФСР-эй совнархозуудай түрүүлэгшэнэрэй зүблөөн

Российска Федерациин Арадай ажахын соведүүдэй түрүүлэгшэнэрэй зүблөөн һаяхан Москвада боложо. РСФСР-эй хэрэгүүдые эрхилэгэ КПСС-эй ЦК-гэй Бюро тус зүблөө зарлаа юм.

Промышленность, барилга хүтэлбэрилхэ хэрэгые эмхидхэхэ тушаа совнархозуудай үмэнэ табигдаһан эрилгонууд тухай элидхэл КПСС-эй ЦК-гэй секретарь нүхэр А. Б. Аристов хээ.

КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь нүхэр Н. С. Хрущев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. А. Булганин, КПСС-эй ЦК-гэй секретарьнар нүхэд Л. И. Брежнев, Е. А. Фурцева, Н. И. Беляев гэгшэд зүблөөндэ хабаадалсаа.

Республикын колхозууд, совхозуудай поли дээрэһээ

Кукурузаяа гараар тарина

ПЕТРОПАВЛОВКА. Зэдын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоз 50 гектар газарта, «Коммунизм» колхозойхид 67 гектарта квадратно-гнездовой аргаар кукуруза гараар тариба.

Кукуруза тарилга аймагай бусад колхозуудта һаядаа дүүрэхэнь.

Манай корр.

Хайша хэрэгээр хандана

Сэлэнгын аймагай XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз энэ жэлдэ 100 гектарта кукуруза тариха түсэбтэй. Сэхыень хэлэхэдэ, тус колхоз энэ культурын тарилгада мууса бэлэдхээ. Ушар юуб гэхэдэ, кукурузые тариха газарта нэгэшье центнер үтэгжүүлгэ гаргаагүй байшоо.

Гадна, кукурузын үрэһэ хүрэнгэ томо, жэжээрээ илгагдаагүй, һалхи наранда байлгагдаагүй. Тиин бии үрэһэниинь арайхан гэжэ 70 гектарта хүрэхэ юм. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд дутаһан үрэһэеэ оложо абаха тушаа оролдолго гарганагүй.

Колхозой правлени, тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр И. П. Батышев, 100 гектарай оройдоо 10 гектарынь квадратно-гнездовой аргаар тарихаар хараална. Иигэжэ хараалһаниинь тон буруу байна даа. Хэнэйшье мэдэһээр иимэ аргаар таригдаһан энэ культура үлүү һайн ургаса үгэдэг, ургажа байха үедэнь харууһа хэхэдэшье таатай, зохид байна бшуу.

Энэ колхоздо Сэлэнгын алишье колхоздо орходоо уһалагдадаг газар элбэг гээшэ. Гэбэшье, эндэхид кукурузые уһалагдадаг оройдоо хоёрхон гектарта тарихань.

Кукуруза гээшэмнай һү шэмэ нэмээдэг тэжээлэй эрхимынь гээшэ. Энээниие һайса мэдэжэ байгаад, тус колхозой хүтэлбэрилэгшэд яахадаа кукурузын үндэр баян ургаса ургуулха хэмжээ абанагүйб?

Б. Бальчинов.

Хартаабха һуулгажа дүүргэбэ

Бичурын аймагай Ара-Хэрээтын сомоной Ждановай нэрэмжэтэ колхозой 2-дохи комплексно бригада (бригадирынь Содном Доржиевич Ленхоев) 14 га хартаабха тариха түсэбтэй байгаа. Мүнөө энэ бригада хартаабхаяа квадратно-гнездовой аргаар, һайн шанартайгаар тарижа дүүргэбэ. Хартаабха һуулгахадань аймагай центрын эмхи зургаанай хүдэлмэрилэгшэд ехэ туһа хүргөө.

Х. Доржиев.

Республика дотор хабарай тарилгын ябаса тухай

1957 оной июниин 1-нэй мэдээн

Аймагууд	Ороохото культурануудай таригдаһаниинь (процентээр)	Тэрэ тоодо эртын тарилга (процентээр)	Хартаабха (процентээр)	Силосно культурануудай таригдаһаниинь (процентээр)
Бичурын	81,3	95,2	73,8	37,0
Тарбагатайн	79,6	98,8	87,8	50,0
Б-Кударын	78,6	96,8	45,2	44,8
Закаменай	74,5	102,0	47,1	55,9
Прибайкальска	71,2	93,5	37,2	—
Түнхэнэй	71,0	91,4	54,0	22,5
Мухаршэбэрэй	70,3	92,7	58,7	14,1
Кударын	69,4	88,2	59,1	19,8
Хэжэнгын	68,2	95,8	36,6	24,6
Заиграйн	67,6	93,1	58,9	18,2
Кабанскын	66,3	92,0	49,6	24,6
Хоринн	65,1	100,2	39,5	22,3
Иволгын	63,9	88,5	52,8	8,2
Ярууны	61,9	94,8	38,8	—
Торинн	61,4	94,0	71,3	6,5
Зэдын	60,1	79,1	60,7	37,8
Сэлэнгын	60,1	93,3	36,5	45,6
Кяхтын	57,1	90,5	91,8	18,1
Курумканай	55,5	83,4	57,8	2,9
Баргажанай	54,7	75,2	46,6	22,5

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Партийна бюрогой хүдэлмэри тухай

Манай партийна организациин коммунистнууд эгээн шухала һалбаринуудта ажаллаха зуураа, улад зоноо урмашуулан ударидажа, колхозой үйлэдбэриин эдэбхитэй эмхидхэгшэд болонхой. Колхозоймнай партийна организаци ажал хэрэгтэ партийна нүлөөгөө шангадхаха зорилгоор комплексно 4 бригададаа партийна группануудые нёдондо байгуулһан байгаа. Тиигэжэ бригадын коммунистнууд шухала асуудалнуудые түргэн зүбшэн хэлсэхэ, шиидхэхэ аргатай болоо.

Партийна бюромнай 7 хүнһөө һунгагдаһан юм. Тэдэнэр туд бүридөө даалгабаритай байдаг. Жэшээлхэдэ, коммунист Тункеев культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри, коммунистнар Менжикова, Гармаев, Жагбаев гэгшэд социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ уялгатай. Коммунист Яковлев партийна гэгээрэлэй һуралсал эмхидхэдэг. Би өөрөө агитколлективэй хүдэлмэри хүтэлбэрилдэг, мүрысөө эмхидхэлсэдэг байнаб. Бюрогой гэшүүд бригадануудые даажа абанхай. Тэдэнэр партгруппануудта, бригадын парторганизацида туһалха, хүдэлмэриинь эмхидхэлсэхэ уялгатай. Ажахын ямар нэгэ асуудалые партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэхын урда тээ бюрогой гэшүүд булта сугларжа, уридшалан тэрэ асуудалаа хаража үзэдэг байна. Тиигээд партийна суглаан дээрэ жиирэй коммунистнуудай хэлэһэн һанамжа дурадхалнуудта анхаралтайгаар хандажа, һайшаалтай дурадхалыень хараадаа абадаг байнабди.

Артелиимнай ажахын гол һалбари мал ажал юм. Тиимэһээ тэрэниие ашагтайгаар хүгжөөхэ асуудал парторганизациин гол анхаралда байна. Тэндэ олонхи коммунистнууднай хүдэлнэ. Тэдэнэр үнэн сэхэ ажалаараа малшадта үльгэр жэшээ харуулна. Жэшээнь, партийна бюрогой гэшүүн, һаалишан Дымбрыл Менжикова һү һаалгаар нёдондо колхоз дотороо түрүүлһэн юм. Мүнөө энэ нүхэрнай аймагай һаалишадай мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябалсана. Коммунистка Менжиковагай үүсхэлээр үнгэрэгшэ үбэл үнеэдээ уяада байлган эдеэлүүлхэ арга колхоз дотор анха түрүүнээ хэрэглэгдэбэ. Тэрэнь һайн үрэ дүн харуулаа. Тиигэжэ тэдэнэй гүүртэ ажахын жэлэй эхинһээ хойшо үнгэрһэн 7 һара соо үнеэн бүриһөө 713 литр һү һаажа, колхозойнгоо бусад гүүртэнүүдэй дунда түрүүлжэ ябана. Өөрөө энэ һаалишан тэрэ үе соо үнеэн бүриһөө 883 литр һү һааһан байха юм.

Хони үсхэбэрилгэ колхозой мал ажалай эгээл шухала һалбаринь юм. Колхоз мүнөө 4000 шахуу хурьга абаад байна. Иигэжэ эхэ хонидоймнай дүрбэнэй гурбан хубинь хурьгалһан болоно. Тэрэшэлэн нүхэр Ухиновай даадаг хоёрдохи комплексно бригада 100 эхэ хонин бүриһөө 90 шахуу хурьга абаба. Энэ бригадын хонишон коммунист Б. Гармаев 100 хонин бүриһөө 93 хурьга абаад байна. Коммунист Бато Лубсанов, хонишод Цырендоржо Замбалаев, Самбу Закунов гэгшэдэй отаранууд түл абалгаар нүхэр Гармаевһаа дутуугүйгөөр хүдэлнэ.

Мяха абалгые дээшэлүүлхэ тушаа тон харюусалгатай зорилго табигданхай. Партийна организаци энэ асуудалда ехэ анхаралаа хандуулна. Энэ асуудал партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, дутагдалнууд элирүүлэгдээ. Мал шахажа, бэлшээжэ таргалуулгын гүүртэ, отаранууд бии болгогдоо. Тэдэниие даагшадаар харюусалгатай хүнүүд табигдаа. Илгагдажа шахалганда табигдаһан бүхы мал шэгнэгдээ. Саашадаа тэдэ малаа һара бүридэ шэгнэжэ байхабди. Мүнөө колхоз 140 гаран үхэр, 4000 толгой хони, 68 гахай, 30 толгой адуу таргалуулжа байна. Гадна, 2000 тахяа тушааха хүсэлтэйбди.

Партийна организаци малшадай дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр эмхидхээд, тэрэниие хүтэлбэрилнэ. Һара бүхэндэ малшадай абаһан уялгануудай дүүргэлтын дүн гаргажа, эзэлһэн һууринуудыень тодорхойлдог, түрүүшүүлдэ шангуудые үгэдэг байнабди. Тэрэшэлэн хонишод болон һаалишадай хүдэлмэриин дүнгөөр бюллетень гаргажа, отара, гүүртэнүүдээр тараанабди.

Тэжээл элбэгээр абалга малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ гол нүхэсэлынь гээшэ. Энэ асуудал бюро дээрээ зүбшэн хэлсээбди. Манай колхознигууд кукуруза ургуулгаар нилээд дүршэлтэй болоо. Мүнөө жэл энэ культура 400 гектарта таригдахань. Мүн зелёнко урда жэлнүүдэйхиһээ һураггүй ехээр тарихамнай. Малшад фермэ шадарайнгаа участогуудта тарилга хэхэ байна. Гадна, табан хүн сабшалан уһалдаг.

Партийна суглаан саг соогоо үнгэргэгдэнэ. 1957 ондо колхозой урда ямар зорилгын табигдаад байһан тухай асуудал суглаанда хэлсэгдээ. Колхоз энэ жэл үнеэн бүриһөө 1100 литр һү һааха, 100 толгой эхэ мал бүхэнһөө 91 тугал 100 хурьга, 70 унага, эхэ гахай бүриһөө 12 поршоонхо абаха, хонин бүриһөө 2,5 килограмм нооһо хайшалха, 2222 центнер мяха абаха зорилготойбди. Энэ түсэб дүүргэхэ арга боломжо манда бии гээшэ.

Удаань болоһон партийна суглаанууд дээрэ һү, нооһо абалгые дээшэлүүлхэ арга зам тухай, социалистическэ мүрысөө хүтэлбэрилгэ тухай, мүн бусад асуудалнууд хэлсэгдээ.

Партийна суглаа зарлахын урда тээ бэлэдхэл хэгдэнэ. Энэ бэлэдхэлдэ ехэнхидээ бюрогой гэшүүд, жиирэй коммунистнар хабаадуулагдана. Тэдэнэр ямар нэгэ асуудал бэлдэхэдээ дутагдалнуудые элирүүлжэ, тэрэниие яажа усадхахаб гэжэ тодорхойлно. Партийна суглаан дээрэ комплексно бригадануудай бригадирнарай, колхозой мэргэжэлтэдэй болон бусад харюусалгата нүхэдэй тоосоо дууладаг байнабди.

Партийна организаци колхознигуудай байра байдалые саашадань һайжаруулха хэрэгтэ горьтой анхаралаа хандуулна. Барилгын ямараар ябажа байһан тухай асуудал партийна суглаан дээрэ, бюрогой заседани дээрэ табигдажа харагдадаг гээшэ. Коммунистнарай үүсхэлээр барилгын бригада бэхижүүлэгдээ. Мүнөө колхозой барилга дээрэ 30 гаран хүн хүдэлнэ. Барилгашаднай энэ жэлдэ малшадай байха 8 шэнэ гэр барижа дүүргэхэ зорилготой. Колхоздомнай шэнэ клуб, нарайлалгын гэр, хүүгэдэй хоёр ясли нээгдэхэ байна. Гадна, малай хэдэн шэнэ байра баригдаха юм.

Иигэжэ колхозой үйлэдбэриин шухала асуудалнуудые хамтаараа зүбшэн хэлсэжэ шиидхэхэдэ, ажал хэрэгтэ алдуу дутуу багаар гарана, хүдэлмэри урагшатайгаар ябана. Мүнөө жэлэй хабарай тарилга богони болзорто, һайн шанартайгаар хэгдэжэ, үндэр ургасын үндэһэ һуури табигдаба. Һү, мяха абаха асуудал бараг һайнаар шиидхэгдэжэ байбашье, дутагдалнууд бии гээшэ. Тэдэниие усадхажа, эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ хүдөө ажахын продуктнуудые улам ехээр абадаг болохын тулада манай парторганизаци бүхы хэмжээ абаха байна.

Д. С. Бубеев, Ториин аймагай «Улаан-Бургалтай» колхозой парторганизациин секретарь.

Атомна болон водородно буу зэбсэг туршалгые болюулха

Атомно болон водородно буу зэбсэг туршалгые болюулха тухай эб найрамдал хамгаалха Советскэ Комитедэй болон Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй мэдүүлгэнүүдые ажалшад нэгэн дуугаар дэмжэнэ.

Һаяхан Мухаршэбэрэй аймагай центртэ олон хүн зоной хабаадалгатай митинг үнгэргэгдэбэ. Аймагай социальна тэдхэмжын таһагые даагша, Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуу ехэ дайнай инвалид Г. Л. Потрачков тэрэ митинг дээрэ иигэжэ хэлэбэ:

— Коммунистическэ парти манай оронии политическэ болон экономическа хүгжэлтын замаар хүтэлжэ ябана. Тиихэдэнь харин гүрэнэй хархис этэгээдүүд, империалистнууд ехэ дурагүйдэнэ, хоро шараа бусална.

Американ, Англиин засаг түрые баригшад атомна болон водородно буу зэбсэг үйлэдбэрилгые бүри ургэдхэхэ һанаатай. Баруун гүрэнүүд буу зэбсэг хорихо тухай Советскэ Правительствын дурадхал бүхэниие буруушаана.

Бидэнэр, аймагай ажалшад, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй, эб найрамдал хамгаалха Советскэ Комитедэй мэдүүлгэнүүдые халуунаар дэмжэнэбди, атомна болон водородно буу зэбсэг түргэн хорихые эринэбди...

—Аймагай залуушуул атомна болон термоядерна буу зэбсэг хорихо гэһэн шанга эрилтэ табина!— гэжэ ВЛКСМ-эй райкомой секретарь нүхэр В. С. Базарон хэлэнэ.—Атомна болон водородно буу зэбсэг үйлэдбэрилгэ хорихые оролдодог Советскэ Правительство мандаха болтогой!

Митингдэ хабаадагшад атомна болон водородно буу зэбсэг туршалгые болюулха талаар Советскэ Правительствын дурадхалые нэгэн дуугаар дэмжэнэбди гэһэн резолюци абаа.

М. Фалилеев.

СССР-тэ ЭГЭЭН ТҮРҮҮН БАЙГУУЛАГДАҺАН МТС

Одесскэ областиин Березовско районой Шевченкын нэрэмжэтэ совхоздо 1927 ондо тракторна отряд эмхидхэгдэжэ, үгытэй болон дунда шадалтанай ажахыдань туһаламжа үзүүлдэг байһан юм. Энэ машинно-тракторна отряд түрүүшынгээ жэлдэ ехэ амжалта туйлаа һэн.

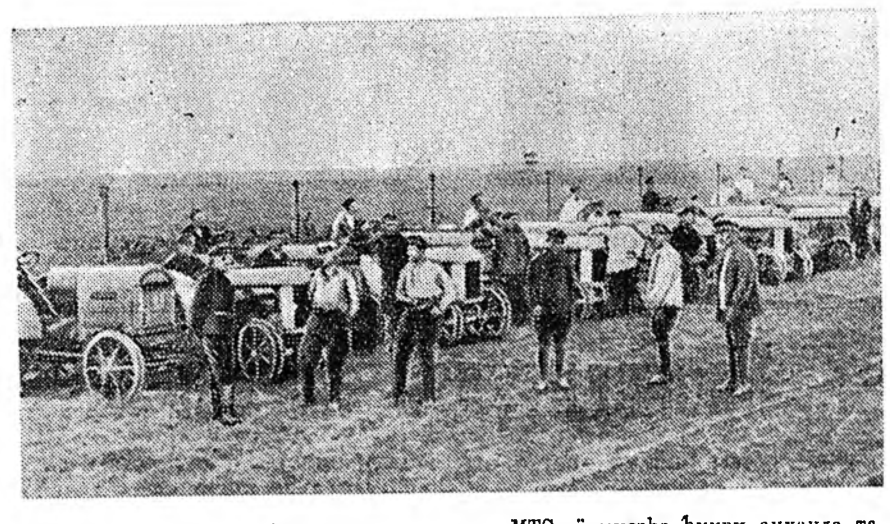

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Шевченкын нэрэмжэтэ МТС-эй үндэһэ һуури анханда табиһан тракторна отряд 1927 ондо хүдөө гарахаяа бэлэдхэжэ байна. (1927 оной зураг).

Хүдөө ажахыда коллективизаци бэелүүлхэ хэрэгтэ Шевченкын нэрэмжэтэ совхозой дүй дүршэлэй айхабтар ехэ удхашанартай байһаниинь партиин XV съезд дээрэ тэмдэглэгдэһэн байгаа.

1928 ондо Шевченкын нэрэмжэтэ совхоз манай орон дотор эгээл түрүүшын машинно-тракторна станци болон хубилгагдаа һэн. Тиигээд «Фордзон» гэжэ маркын яндан хүсэгүй, оройдоол 10 трактортай энэ станци хүдэлмэрилжэ эхилһэн юм.

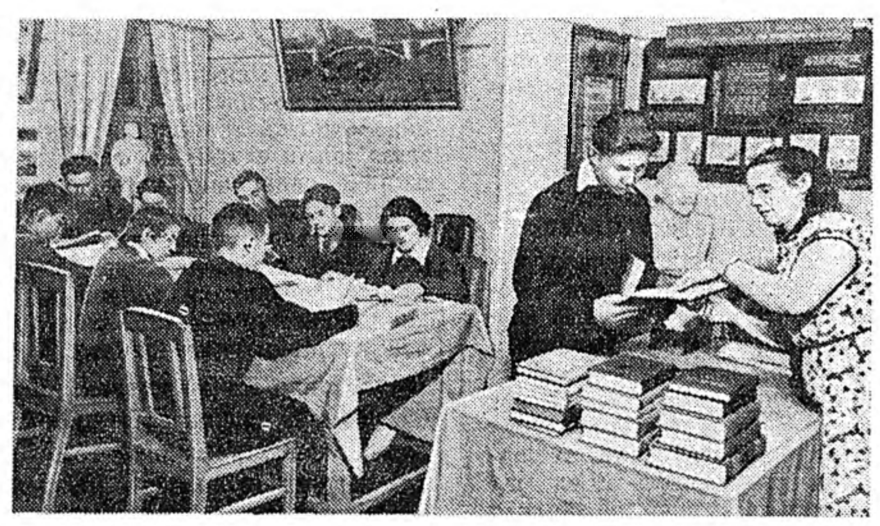

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Шевченкын нэрэмжэтэ МТС-эй библиотекэ соо. Библиотекые даагша В. М. Илюхина слесарь В. Колесниченкэдэ ном үгэжэ байна.

Мүнөө Шевченкын нэрэмжэтэ МТС орон дотороо эгээл томо, жэшээтэ МТС-үүдэй нэгэниинь болонхой. Тус МТС 45 мянган гектар ургасын талмайтай 11 колхозуудые хангадаг. МТС-тэ 113 трактор, 104 комбайн болон манай орон дотор бүтээгдэһэн хүдөө ажахын бусад олон зуун машинанууд бии. МТС-эй иимэ ехэ, хүсэн түгэс техникэтэй байһан дээрэһээнь жэл ерэхэ бүри үндэр ургаса хуряагдадаг.

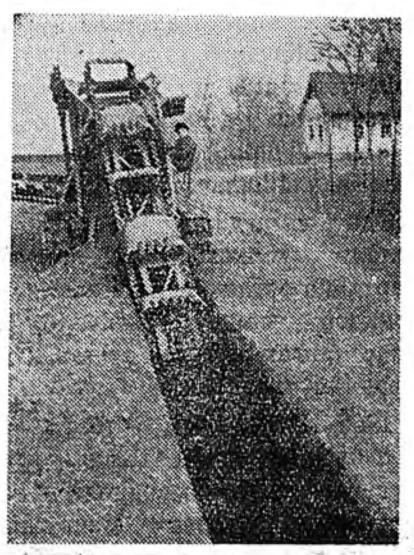

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Шевченкын нэрэмжэтэ МТС-эй механизаторнууд Березовско районой Богдан Хмельницкиин нэрэмжэтэ колхоздо водопровод оруулха нүхэ малтажа байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ механизаторнууд өөһэдынгөө зонын колхозуудта гектар бүриһөө 21 центнер орооһо таряа, 22 центнер просо, 17 центнер наран сэсэг хуряаһан байна. Колхозуудта дунда зэргээр үнеэн бүхэнһөө 2937 килограмм һүн һаагдаа. МТС-эй зонын колхозуудай бүхы доходынь үнгэрэгшэ жэлдэ 43 миллион түхэриг болоһон байгаа.

Шевченкын нэрэмжэтэ МТС тон шэнэ приборнуудтай өөрынгөө агрометеорологическа станцитай юм. Энэ станци агаарай байдалые саг үргэлжэ адаглан шэнжэлжэ, ерэхэ үдэр ямар уларил болохоб гэжэ тодорхойлдог.

Механизаторнуудай ажабайдал жэл ерэхэ бүри һайжарна. МТС-эй хүдэлмэрилэгшэдтэ болбосон түхэлтэй гэрнүүд баригданхай. Мүнөөшье жэлдэ гэрнүүд баригдаһаар. Мүн 8 мянган номтой библиотекэтэй клуб эндэ бии. 300 гаран хүн саг үргэлжэ тус библиотекэһээ ном абажа уншадаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дежурна диспетчер П. И. Кулик (баруун гарһаа) агроном-плановик В. Р. Цпос хоёр Шевченкын нэрэмжэтэ МТС-эй харьяата колхозуудта тарилгын ябаса тухай мэдээнүүдые абажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Шевченкын нэрэмжэтэ МТС-эй байра байдал холоһоо харуулагдана. ТАСС-эй фотохронико.

Ноябрь, декабрь һарада 200 мянган хурьга абахын түлөө

Энэ жэлэй майн 1-нэй мэдээгээр республикын колхозуудта нёдондоной энэ үесынхидэ орходоо 42719 хурьган олоор абтаа гэхэ гү, али 100 эхэ хонин бүриһөө 70 хурьган абтажа, нёдондонойхиһоо 8 хурьган олоор абтаһан байха юм. Нёдондонойхидо орбол хурьгадай гарза 3,8 процентээр бага болоо. Эдэ бүгэдын ашаар колхозууднай хонидоо 19,1 процентээр олон болгоод байнхай. Нёдондо энэ үедэ хонид 13,5 процентээр олошорһон байгаа.

Дээрэ дурсагдаһан тоо баримтанууд дээрэһээ харахада хонидые үсхэбэрилхэ талаар зарим тэды хубилалта болобошье, тэрэмнай тон бага, мүнөө үеын эрилтэнүүдые, илангаяа нооһо, мяха улам ехээр абадаг болохо гэжэ партиин XX съездын табиһан зорилгонуудые яашье хангажа шаданагүй.

Энэ ажалые һайса эмхидхэжэ шадабал, жэл дотор хонидой тоо толгойе адагынь 1,5 дахин олон болгожо болохо юм. Жэшээнь, Заиграйн аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоз энэ жэлэй түрүүшын кварталда хонидоо 48 процентээр олон болгоод байнхай. Мүн Мухаршэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз үнгэрһэн жэлдэ хонидоо 30,8 процентээр олошоруулһан байха юм.

Хэды тиимэ байбашье, республикымнай колхозууд үнгэрһэн жэлдэ хонидойнгоо тоое миил 5,7 процентээр олошоруулаа. Тиин Заиграйн, Закаменай аймагай колхозууд һүүлэй гурбан жэлэй туршада хонидоо олон болгохын орондо, тэрэнээ 1—2 мянган толгойгоор үсөөрүүлһэн байха юм. Мүн Баргажанай, Хориин болон бусад аймагуудай колхозууд хонидоо тон ааляар олошоруулна.

Хони үсхэбэрилгын иимэ хангалтагүй байдалые ямар нэгэ юрэ бусын шалтагаанаар тайлбарилха бэшэ, харин партийна, советскэ органуудай, колхозуудай правленинүүдэй хонин ажалдаа анхаралаа багаар табиһанаар тайлбарилха хэрэгтэй.

Имагтал энэ шалтагаанһаа боложо, олохон газарта томо хонид үхэһэн, хурьгад гарзалһан, эхэ хонид һубайрһан байха юм.

Жэлэй эхилһэнһээ хойшо республикын колхозуудта томо хонидой нэгэ процент шахуунь үхөө, 90 мянган эхэ хонин һубайраа. Тиин зарим аймагуудта хурьгадай хори гаран процентнь үхөө, мүнөөшье хурьгадай гарзалха ябадал болёогүй байһаар.

Сэлэнгын, Зэдын, Хэжэнгын, Түнхэнэй колхозуудта эхэ хонидойнь гурбанай нэгэ хуби үшөө хурьгалаадүй. Прибайкальска аймагай колхозуудта 657 эхэ хониһоо оройдоо 471 хурьга абтаа гэхэ гү, али зуун эхэ хонин бүриһөө 57 хурьган абтаһан болоно бшуу. Кяхтын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоздо 4564 эхэ хонидойнь мянга гараниинь һубайршоо.

Гэхэтэй хамта, жэл дүүрэтэр гүрэндэ мяха тушааха түсэбөө дүүргэхын түлөө колхозууд хонидоо тушаалсаха болоно. Тэрэнэй һүүлээр хонидойнгоо тоо бүридхэхэдэмнай нёдондонойхиһоо дээрэ юумэниинь байхагүй болоод байна. Тиин энэ жэлдэ хонидойнгоо тоо толгойе 18—20 процентээр олошоруулха гэһэн уялгамнай хооһон саарһан дээрэ үлэшэхэ болоно ха юм.

Хонидой тоо толгойе олошоруулха талаар абаһан уялгануудаа дүүргэхын түлөө жэлэй дүүрэтэр, 1958 оной январиин 1 болотор, зарим эхэ хонидоо хурьгалуулха болонобди. Тиимэ хонидые шэлэхэдээ эгээн түрүүн һубай гараһан, энэ жэлэй февралиин 1 болотор хурьгалһан, хурьгаяа үхүүлһэн, мүн нёдондо намар багашаагдажа ороондо оруулагдаагүй түлгэ хонидые илгаха зэргэтэй.

Хэрбээ иимэ хэмжээ абаагүй гээшэ һаа хонидой тоо олошоруулха, нооһо ехээр абаха гэһэн зорилгонуудаа саашадаа дүүргэжэ шадахагүй бшуубди. Жэлэй дүүрэтэр түл абахын түлөө хонидоо июлиин 15 болотор ороондо оруулжа дүүргэхэ ёһотойбди.

Июнь, июль һарада хонидоо ороондо оруулхын түлөө хусануудаа, эхэ хонидоо илгажа, һайса бордохо хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, һайн лэ тамиртай хонид ороондо ороходоо һайн түл гаргадаг бшуу.

Мүнөө үедэ олонхи колхозуудта ороондо орохо хонидынь олон ондоо отарануудта таранхай, элдэб эсын тамиртай байһаниинь мэдээжэ. Тэдэ хонидые отара бүхэндэ бордоходо тэжээл ехээр үригдэхэ болоно. Тэрээнһээ гадна нэгэ отарын хонидые элдэб болзорто ороондо табижа болохогүй. Тиимэһээ зунай эхин һарада ороондо орохо хонидые илгажа, тусхай отара эмхидхэхэдэ зохид гэжэ һанагдана.

Зарим хүнүүд хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлэнгүй, отарадаа хусануудые асаржа табина. Энэмнай ехэл барга хэрэг гээшэ. Юуб гэхэдэ, түсэбэй ёһоор хурьгадые абажа шадахагүй, хусануудшье хүртэжэ үгэхэгүй, хонидойнгоо үүлтэрые һайжаруулха гэһэн зорилгодомнайшье зохихогүй болоно бшуу.

Ушар иимэһээ нооһо хайшалалгын дүүрэхые хүлеэнгүй ороондо орохо хонидоо илгажа, тусхай отара эмхидхэхэ шухала. Тиихэдээ үбэлдөө харууһалжа гараһан хонидойнгоо нооһые хонишодой абахынь тула отара отараһаа асарагдаһан хонидые элдэб янзын тэмдэгээр илгаруулха хэрэгтэй. Хайшалагдаһан нооһонойнь ажалта үдэрынь түрүүн харууһалжа байһан хонишондо үгтэхэ зэргэтэй.

Республикын колхозуудта хонидые нооһонойнь шанараар, хара сагаанаарынь илгаруулха хүдэлмэри хэгдэхэ байна. Удаань нооһо хайшалагдаһанай һүүлээр хурьгадые эхэһээнь һалгаажа, шэнэ отаранууд эмхидхэгдэхэ юм. Тиимэһээ зунай эхиндэ үрэжүүлэгдэхэ хонидой отарануудые эмхидхэхэдээ тэдэнэйнгээ нооһонойнь шанарые хараада абаха шухала. Хэрбээ тиигээгүй һаа тэрэ отарануудаа дахин илгаха хэрэг гараха бшуу. Тиин июлиин 15 болотор үрэжүүлэгдэхэ эхэ хонидой нооһон түрүүшын ээлжээндэ хайшалагдаха, хурьгадынь бултанһаа урид һалгаагдаха ёһотой.

Үрэжүүлэгдэхэ хонидой тамирые түргэнөөр дээшэлүүлхын түлөө үглөөнэй наранһаа үдэшын наран хүрэтэр һайса адуулхаһаа гадна, хонин бүридэ үдэртөө 200 граммһаа бага бэшэ таряа талханай зүйл үгэлсэхэ хэрэгтэй. Тэдэ хонид үдэртөө хоёрһоо үсөөн бэшэ уһалагдаха ёһотой.

Үүлтэртэ хусануудта, мүн бэшэшье хусануудта дуран соонь бүдүүн тэжээл эдюулэгдэхэ, үүлтэртэ хусануудта тус бүридэнь үдэртөө 2 килограммһаа бага бэшэ, нүгөөдэдынь хахад килограмм таряа талханай зүйл үгтэхэ зэргэтэй. Мүн хусануудта шара шүүһэ гү, али түүхэй үндэгэ үгэхэдэ һайн.

Хонид халуунда ехээр ядардаг. Энэнь хонидой ороондо һаад ушаруулжа болохо. Тиимэһээ искусственна аргаар үрэжүүлгын пунктнуудта энэ хүдэлмэри үглөөгүүр үүр сайхаһаа урда эхилхэ, үдэшэниинь үдэрэй халуунай буураһан хойно үнгэргэгдэхэ зэргэтэй. Зарим ушарта хусануудые хүйтэн газарта байлгажа болохо.

Хонидые зүбөөр үрэжүүлжэ, хээлитэй болгохонь бэрхэтэйшэг хэрэг гэжэ наукашье, хонидойшье дүй дүршэл харуулна. Юуб гэхэдэ, хонидой ороондо орожо эхилхэһээнь хойшо 30—32 часай туршада ороондо табижа шадаагүй һаа, тэдэниие хээлитэй болгохонь хүндэ. Тиимэ хадань хуса һанаһан хонидые сүүдхэдээ нэгэ дахин бэшэ, харин арга бэшэ хоёр удаа илгажа үдэшэ, үглөөнь үрэжүүлхэ хэрэгтэй бшу[illegible]

Мүн искусственна аргаар үрэжүү[illegible]хэдэ хуса һанаһан хонидые анхаралтайгаар оложо шадаагүйһөө бо[illegible]ложо, олон хонид һубай гарада[illegible] Тиимэһээ хонишод энэ хэрэгтэ ха[illegible]ша хэрэгээр хандаха ёһогүй.

Хонидые июнь, июль һарад[illegible] ороондо оруулхын тула хонишодые мүн үрэжүүлэгшэ-технигүүдые ур[illegible]машуулха хэрэгтэй. Хэрбээ ноябрь декабрь һарада хурьгадые олоо[illegible] абаа хадань, тэдэнэртэ мүнгэн ша[illegible] гү, али малаар нэмэлтэ түлбэри үг[illegible]тэхэ ёһотой.

Республикымнай колхозу[illegible] ноябрь, декабрь һарада хоё[illegible] зуун мянган хурьга абаха аргата[illegible] Теэд энэ шухала хэрэгтэ мүнөөнһ[illegible] бэлэдхэжэ, хонидоо бордожо, ис[illegible]кусственна аргаар үрэжүүлгы[illegible] пунктнуудые хүдэлгэжэ эхилээгү[illegible] һаа бии байһан арга боломжонуу[illegible]най бэелүүлэгдэнгүй хосоржо боло[illegible]хо. Тиимэһээ энэ хэрэгтэ партийна советскэ органууд, МТС-эй хүтэл[illegible]бэрилэгшэд, зооветмэргэжэлтэ[illegible] колхозуудай правлени болон пар[illegible]тийна эхин организацинууд оро[illegible]досотойгоор хандажа, тэрэни[illegible] өөһэдынгөө үдэр бүриин хиналтад[illegible] абаха уялгатай.

Хонин ажалые эрид хүгжөөхэ ту[illegible]шаа КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-[illegible] Министрнүүдэй Соведэй Бэшэгт[illegible] танилсажа, тэрэниие бодото ажа[illegible] дээрээ бэелүүлхын түлөө республи[illegible]кымнай бүхы хонишод, мэргэжэл[illegible]тэд, хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэ[illegible]рилэгшэд үсэд шангаар тэмсэхэ[illegible]лабтай.

М. ИЛЬИН, республикы[illegible] хүдөө ажахын министерствы[illegible] хонин ажалай ахалагш[illegible] инспектор

Колхознигуудта гэр байра олоор бариха

урин газарнуудта байрын н культурын эмхи зургаануу- гэрнүүдые бариха асуудалда С-эй XX съезд ехэ анхарал та- Колхозуудай ажахын хүгжэн жэжэ, колхознигуудай олзо дой улам ургажа байхада ху- нютагуудта гэр байра олоор хада ехэ таарамжатай болоо. шын гурбан жэл соо манай убликын колхозууд 4 мянгаад ан гэр колхознигуудтаа ба- үгөө. Нёдондо жэлдэ гэр ба- а бүришье үргэдөө.

эл соо 2 мянга гаран байшан гдаа юм. Түнхэнэй, Бичурын, н, Кабанскын, Сэлэнгын ба ин аймагууд гэр байра барил- хүдэлмэри амжалтатайгаар дхэжэ шадаа. Барилга хэжэ ан тэндэхи колхозууд хаһа ь модо, шулуу болон ба- ада шухала материалнуудые дхээд, тэдэнээ шэрэжэ асар- байгаа. Гэр байрын барилгада лхэ модошо дархашуулай бо- шулуу ябталагшадай тусхай аданууд олон артельнүүдтэ дхэгдэһэн байгаа. Колхозуу- правленинүүд өөртөө гэр ба- шадта мори тэргэ, барилгын эгсэл, мүн мүнгэ урьһаар үгэжэ лдаг байна. Энэ талаар түнхэ- идһээ жэшээ абамаар

бэшье, олон газарта гэр байра илгада хүсэд анхарал табигда- й. Жэшээнь, нёдондо жэлдэ грайн аймагай колхозуудта йдоол 30 байшан гэр баригдаа. лгын, Хориин аймагуудта мүн адлирхуу байдал үзэгдэнэ. Гэр ра барилгын хүдэлмэриин эл ааляар ябажа байһан ушар хидээ колхозуудай болон нюта- хүтэлбэрилхы органуудай зүг- колхознигуудта муугаар ту- даг дээрэһээ болоно.

еспубликын зарим колхозуудта байра барилгада хүдэлмэриин эн дутуу, барилгын модо шэ- э асарха мори унаа үгтэ- гүй байна. Гэр барижа байһан хознигуудые барилгын нютагай ериалаар хангадаггүй ушар н. Юундэб гэбэл, хирпиисэ, из- ь, хушалтын материал болон агай бэшэшье зүйл колхозуудта эхээ болишонхой. Колхозууд- барилга эрхилхэ аймагай таһа- шье гэр байра бариха ажал- эдэбхитэйгээр оролсоногүй.

нэ жэл колхозой барилгашадай а харюусалгатай зорилго табиг- хай. 1957 оной туршада респуб- ын колхозуудта 2 мянга гаран шан гэр баригдаха ёһотой. Ню- ай Соведүүд энэ харюусалгатай эгтэ эршэмтэйгээр хабаадаха гатай.

Нэн түрүүн барилгын шулуу, хир- сэ, известь гэхэ мэтын үнэ сэн- химда материалнуудые хам- гаа барилгада хэрэглээд, үшөө төө гэр баригшадые хангаха хэ- ые колхозуудай барилгын бри- ануудай бригадирнууд болон хозуудта барилга эрхилхэ айм- гүйсэдкомуудай таһагууд эмхидхэн ударидаха уялгатай.

Өөртөө гэр баригшадые материалаар хангаха хэрэгтэ аймагай промкомбинадуud болон олзобориин артельнүүд ехэ хэрэг бүтээжэ шадаха байна. Тэрээнһээ гадна, нютагай промышленностиин ба олзобориин артельнүүд хадаа тоног хэрэгсэл, пеэшын шудхалаа, олифын орондо хэрэглэхээр тоһо мүн лэ ехээр гаргажа шадаха.

Республикын проектнэ эмхи зургаан, тусхайлан хэлэхэдэ, «Сибгипрогорсельстрой» институдай Бурят-Монголой филиал, колхозуудые проектээр хангаха уялгатай аад, нютагай материал хэрэглэжэ, нютагай онсо илгаатай тааруулжа, гэр бариха проектнүүдые табинагүй.

Гэр баригшадта һууриингаа газарые зүбөөр хубаарилхадань туһалха шухала. Тэдэнэр байшангаа, хото хоройгоо зохид газартань табиха хүсэлэнтэй юм. Колхозуудта барилга эрхилхэ аймгүйсэдкомуудай таһагууд гэр баригшадай энэ зүб эрилтые ойлгоногүй.

Колхозой правленинүүд болон нютагай эмхи зургаанууд өөртөө гэр баригшадта али зохихо аргаар туһалха, гансал материалаар, мори унаагаар бэшэ, харин мүнгэн зөөри олохо ябадалдань туһа хүргэхэ ёһотой. Колхознигуудта элдэб мүнгэн туһаламжа үгэжэ болохо байһаниинь мэдээжэ. Гэр барихада хүсэд хүрэхөөр мүнгэн урьһаламжа үгэжэ болохо. Мүн гэр бариха хүсэлтэй колхознигууд дураараа хэлсэжэ, ажалта үдэртөө абаха мүнгэнһөөн заримыень үлөөжэ, тусхай фонд бии болгоод, тэрэнээ колхозой урьһалха мүнгэнтэй нэгэдүүлэн, барилгада гаргашалдаг байна.

Гэр барилгын үнэ сэнгые гансал ажалта үдэр дээрэ тоосожо гаргаха шухала. Юуб гэхэдэ, колхозой правлениин даалгабаряар шэнэ гэр барилгада болон хуушан гэр һэльбэн заһабарилгада хүдэлһэн колхознигуудта ажалта үдэр үгэхэдөө колхозуудта тогтоогдоһон үнэ сэн, нормонуудтай тааралдуулан табигдадаг юм. Гэр байрын капитальна заһабари болон шэнээр бариһанай түлөө колхознигуудай мүнгэ түлэхэ болзор болон ёһо гурimын мүн лэ колхозой гэшүүдэй хамтын суглаагаар тогтоогдохо, гэр бүлын гэшүүдэй тооһоо дулдыдаха ёһотой. Гэр байрагүй бүлэнэр, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай инвалидууд, нүхэргүй эхэнэрнүүд, үншэн зон болон ажал хэжэ шадахагүй олон гэшүүдтэй бүлэнэрэй гэртэ капитальна заһабари ба шэнэ барилга нэн түрүүн хэгдэхэ зэргэтэй. Тиин колхознигуудай хамтын суглаанай шиидхэбэреэр хэгдэһэн хүдэлмэриин үнэ сэнгэй зарим хубиие бусаажа абаха гү, али түлөөһэгүйгөөр барижа үгэхэдэ болохо.

Колхозуудые барилгын материалаар хангаха хэрэгтэ эд хэрэглэгшэдэй коопераци гол үүргэ дүүргэхэ ёһотой. Зүгөөр тэдэнэр энэ хүдэлмэриие муугаар ябуулна. Колхознигуудта хэрэгтэй барилгын материалнууд — известь, хирпиисэ, гэрэй хушалта, олиф, шэрэ, пеэшэнэй хэрэгсэлнүүд хүдөө нютагуудта абаашагданагүй. Хаа яахан худалдадаг хадааһаниинь ехэнхидээ нэгэ янзын байдаг.

Барилгын материалай дутагдалһаа боложо барилга һаатана. Энэ жэлдэ «Бурмонкоопсоюз» колхознигуудые шухала хэрэгтэй барилгын материалаар хангаха хүдэлмэреэ эрид һайжаруулха уялгатай.

И. Сметанин, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи колхозно барилгын управлениин начальник.

Байкало-Кударын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо колхознигуудай байрын гэр олоор баригдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ баригдаһан байшан гэр харуулагдана.

Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ

Олзоборилгын түрүү артельдэ

Улан-Удын «Кооптруд» гэжэ артель олзоборилгын кооперациин предприятинуудай дунда түрүүлжэ ябана. Энэ артель нэгэдэхи кварталда түсэбһөө гадуур 310 мянган түхэригэй продукци гаргажа, КПСС-эй Улан-Удын горкомой, горсоведэй, мүн Бурмонпромсоведэй дамжуулгын Улаан тугуудые нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар абаһан байгаа.

Артелиин гэшүүд хоёрдохи кварталда Улаан тугаа алдахагүйн, Октябриин 40-дэхи ойн һайндэрые ажалай амжалтаар угтахын тула эдэбхитэйгээр тэмсэнэ. Апрель һарада тэдэнэр 116 мянган түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур гаргаа. Май һарынгаа түсэбые мүн лэ хэдэн хоногоор урид дүүргэбэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ артелиин хүдэлмэришэд ажалайнгаа эршые улам шангадхажа байна. Тэдэнэр үйлэдбэридөө байһан бүхы арга боломжоёо зүбөөр хэрэглэжэ, жэлэйнгээ түсэбһөө гадуур 500 мянган түхэригэй продукци гаргаха зорилготойгоор ажаллана. Олон түрүү хүдэлмэришэдэй дундаһаа нүхэд Чебунин, Карпов гэгшэд июль һарын түсэбөөр ажаллажа байнад. Тиихэдэ нүхэр Груздевай даадаг химическэ цехын бригада үдэр бүри даалгабаряа 200 процент дүүргэнэ. Нүхэд Крамаренко, Солодухин гэгшэд май һарынгаа түсэб арбан хоног соо эрхим һайн шанартайгаар дүүргэээ.

А. Чупров.

Улаан тугаа бариһаар

Хэлхее-холбооной Управлениин автогаражай коллектив Агууехэ Октябрьска революциин 40-дэхи ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсан, түрүүшын кварталай түсэбые үлүүлэн дүүргэээ һэн. Мүнөө хоёрдохи квартал дүүрэхэ ойртоо. Гэбэшье, тус гаражай шофёрнууд хэдэн зуун литр бензин арьбалаад байна.

Майн 1-нэй һайндэрһөө эхилжэ мүрысөөнэй эршэ улам шангадажа, коллектив түрүүшын кварталда абаһан дамжуулгын Улаан тугые бүхөөр барижа ябана. Гараж соо үдэрэйнгөө даалгабариие дүүргэдэггүй шофёрнууд мүнөө үгы шахуу. Тэдэнэр графигаа наринаар сахин, автомашинануудые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглана. Түрүү шофёрнууд нүхэд Чилимов, Шафиров, Бондарев болон бусад илангаяа һайнаар ажаллажа байнад. Республикымнай аймагуудта почто саг болзор соонь абаашахын тулада машинануудые бэлэн байлгаха шухала. Автомашинануудые заһабарилагшад уялгаяа ойлгожо, машинануудые һайнаар, түргөөр заһабарилна. Николай Епифанцев автомашинын карбюратор болон бэшэ частьнуудые заһабарилгада олон шэнэ дурадхалнуудые оруулжа, хүдэлмэриин сагые богонидхохо, заһабарилгын шанарые һайжаруулха талаар ехэ юумэ хээ.

Мүнөө энэ гаражынхид Агууехэ Октябрьска революциин 40-дэхи ойн хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байна.

И. Горбылев.

Татарай искусство, литературын декада Москвада боложо байна.

М. Джалилиин нэрэмжэтэ Татарай Гүрэнэй оперо, баледэй театрын коллектив РСФСР-эй болон Татарай АССР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагша Н. Жигановай «Алтынчач» («Алтан үһэтэ») гэжэ оперые К. С. Станиславский, В. И. Немирович-Данченкын нэрэмжэтэ Хүгжэмтэ театрын сценэ дээрэ харуулаа. Татарай элитэ ехэ поэт-патриот Муса Джалиль энэ оперын үгэнүүдыень зохёоһон байна.

Татарай АССР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагша Д. Г. Садрижиганов оперын дирижерынь байгаа. РСФСР-эй габьяата артист Н. К. Даутов тус оперо табяа. РСФСР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагша В. А. Людмилин оперодо хэрэглэгдэхэ зурагуудые зураа.

Энэ оперо ехэ амжалтатайгаар үнгэрөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүүшын үйлэһөө нэгэ үзэгдэл харуулагдана.

ТАСС-эй фотохронико.

Мүрысөө тодорхойгоор хүтэлбэрилһэнэй ашаар

Энээнһээ урда тээ Ториин аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоз һү һаалгаар ехээр гээгдэжэ ябаһан юм. Тиин байгша ондо тус колхоз һү һаалгаяа 4,2 дахин ехэ болгожо, аймаг соогоо түрүү һуурида гараа.

Энэ амжалта маленковойхид хайшан гээд туйлааб гэхэдэ, тэдэнэр нёдондо тэжээл элбэгээр бэлдэһэн байна. 1955 онтой сасуулхада нёдондо хоёр хахад дахин ехэ тэжээл бэлдэгдээ. Тиигэжэ тэдэнэр үнеэдээ уяада байлгажа эдеэлүүлхэ аргатай болоһон юм.

Үбһэ ногоо, шэмэтэ кукурузын силос элбэгээр эдюулхынгээ хажуугаар, үнеэдээ һайнаар харууһалха ба эдеэлүүлхэ хэрэгтэ эндэхид анхаралаа ехээр табиһан байна.

Үнеэдтэ сүүдхэдээ тэжээл ехээр үгэхэдэ, һү ехээр үгэдэгынь элитэ. Жэшээлхэдэ, һаалишан Медведевагай «Таня» гэжэ нэрэтэй үнеэндэ сүүдхэдээ үгэдэг тэжээлэй нормые бага багаар ехэ болгон нэмээхэдэнь сүүдхэдээ 16—17 литр һүн һаагдадаг болоһон байна. Харин урда жэлнүүдтэ тус үнеэнһээ 6—7 литр һү һаагдадаг байһан юм. Һаалишан Медведевагай дүршэлые колхозой бусад һаалишад дэмжэн абаа.

Мүнөө энэ колхоздо 18 үнеэнһээ сүүдхэдээ тус бүриһөөнь 16—17 литр һүн һаагдана. Дунда зэргээр колхозой үнеэн бүриһөө сүүдхэ соо 7 литр һүн һаагдана.

Колхозой партийна организаци малшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри һайжаруулха тушаа яһала ехэ хүдэлмэри ябуулна.

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 40 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тула социалистическэ мүрысөөн эндэ үргэнөөр дэлгэржэ байна. Һаалишан бүхэн социалистическэ уялгануудые абанхай. Колхоздо һара бүри «Малшадай үдэр» үнгэргэгдэдэг. Тэрэ үдэр мүрысөөнэй дүн гаргагдадаг. Социалистическэ мүрысөөндэ илагшадта колхозой правлениин, партийна организациин дамжуулгын Улаан туг барюулагдадаг. Мүн үнеэн бүриһөө һарын туршада эгээн ехээр һү һааһан түрүү гүүртэ улаан вымпелээр шагнагдадаг.

10 хоногой туршада һү бусадһаа ехээр һааһан һаалишанда мүн лэ улаан вымпел барюулагдана.

Малай фермэнүүдтэ зоотехническэ һуралсал һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Тэндэ малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ түрүү аргануud зүбшэн хэлсэгдэдэг.

Колхозой партийна организаци малшадай һонирходог элдэб темэнүүдээр лекци, элидхэл болон хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг. Фермэнүүдтэ газетэ, журнал болон литература ходо асарагдажа байдаг.

Мал ажалые саашадань хүгжөөхэ талаар колхоздо шиидхэгдээгүй асуудалнууд үшөө олон юм. Мүнөө болотор колхоздо үнеэдэй типовой байранууд үгы. Байгша ондо үнеэнэй типовой нэгэ байра баригдажа дүүргэгдээд, ашаглагдажа эхилхэ юм, мүн үнеэдэй хоёр байра баригдажа эхилхэ.

Силос дараха нүхэн эндэ үсөөн. Тиибэшье мүнөө болотор силосэй башнинуудые бариха тухай асуудал шиидхэгдээдүй.

Колхозой правлени болон партийна организаци эдэ дутагдалнуудаа усадхаха талаар хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

П. Стужин.

ҺУРГУУЛИИНХИДАЙ ҮЙЛЭДБЭРИИН БРИГАДА

(Ториин аймагай Үлэгшэнэй һургуулиин дүй дүршэлһөө)

Ториин аймагай һургуулинуудай лагша классуудай һурагшад өө ажахын үйлэдбэритэй үргэ- р танилсадаг болоо. Энэ хүдэл- идэ һурагшадай бүри һайнаар адалсахын тула тэдэниие бри- анууд болгон эмхидхэнэ.

урагшадые ажал хүдэлмэридэ атайгаар хүмүүжүүлхэдэ, шада- бэрхэ хүнүүд болохоһоо гадна, гэдэй эб этэй коллектив бай- лха хэрэгтэ туһа хүргэдэг, һай- р нүлөөлдэг байна.

нгэрэгшэ жэлдэ һурагшаднай хозуудай хуряалгын хүдэлмэри- хабаадалсажа, ажалай эмхид- тэй танилсан, дадал дүршэл һон байха юм. Тэдэнэр дааһан эгтээ харюусалгатайгаар, социа- тическэ зөөридэ наринаар хан- жа һурана, гурим журамынь жарна. Тэдэнэр ажал хэхэ ду- ай болоно. Колхозой үйлэд- и тухай, тэрэнэй ямар ехэ удха- нартай байһан тухайдань олохон агшад һайн мэдэдэг болоо. «Ма- колхоз», «Манай һургуули», анай бригада» гэһэн омог до- н үгэнүүд һурагшадай аманһаа алгаряагүй дуулдана.

уралсалай хэрэгые ажабайдал- , үйлэдбэритэй холболдуулан лдаг Үлэгшэнэй дунда һургуу- н дүй дүршэл һайшаалтай. Тус гуулиинхид аймаг соогоо анха үн үйлэдбэриин бригада бай- аа. Энээн тухайдань тобшохо- р бэшэхэ зорилготойбди.

лэгшэнэй дунда һургуулиин һу- шад олониитэдэ туһатай хүдэл- и хэхэ гэжэ оролдодог. Хруще- нэрэмжэтэ колхозой үйлэдбэри һурагшадта дадал дүршэл олгоо.

Хүдөө ажахыгаа улам ехээр хүгжөөхэ гэһэн партиин политика, хүдөө ажахын хүдэлмэриие түсэблэлгэ, колхозуудтахи ажалай түлбэриин эмхидхэл гэхэ мэтэ асуудалнуудаар ахалагша классуудай һурагшад һонирхоно. Энэ ушар һуралсалдань ехэ туһа дүхэм болоолсоо. Һургуулида һуража олоһон эрдэм мэдэсэмнай олониитэдэ туһатай юумэ гээшэ гэжэ тэдэнэр мэдэдэг болонхой.

Колхозой үйлэдбэри — олон һалбаритай, машинын хүсөөр бүтээгдэдэг, мэргэжэл шадабаритай хүдэлмэрилэгшэдые эридэг ажал мүн. Тиимэһээ һурагшадые ажалда дүршэл дадалтай болгоходо ехэ туһатай гэжэ Үлэгшэнэй дунда һургуулиин багшанар зүб тоолоно.

Энэ һургуулиин һурагшад колхозой үйлэдбэритэй бага сага танил байгаа. Тиимэһээ, тэндэхи һургуулиин багшанар үбэлжэлгын үедэ һаалиин үнеэдэй гүүртэ дээрэ һурагшадай үйлэдбэриин бригада эмхидхэхэ гэжэ шиидэһэн байна.

Һурагшадай үйлэдбэриин бригада эмхидхэхэдэ ямаршье нэмэлтэ мүнгэ зөөри хэрэглэгдэхэгүй. Тэдэнэр хэһэн хүдэлмэриингөө түлөө һарадаа 30-һаа доошо бэшэ ажалта үдэр олохо юм.

Үлэгшэнэй һургуули һурагшадай үйлэдбэриин бригада эмхидхэхэ зорилгоёо хайшан гэжэ шиидхээб? Энэ асуудалые нэн түрүүндэ һурагшадай Совет дээрэ хэлсүүлээ. Удаань һургуулиин һурагшадай комсомольско организаци тодорхойгоор зүбшэн хэлсээ.

Һурагшадай хамтын суглаан колхоздо ошожо хүдэлмэрилхэ тухай асуудалые тодорхойгоор бүхы талаарнь зүбшэжэ үзэһэн байна. Ахалагша классуудай һурагшад колхозой һүнэй-товарна фермые шефтээ абаад, тэндээ түхэреэн жэл соо хүдэлмэрилхэ гэлсээ һэн. Һурагшадай хэһэн хүдэлмэриинь түлөө колхозой правлени ажалта үдэр үгэхэ юм.

Бэеэ хүсэһэн хүнүүдэй хэдэгтэл адли ажал даажа хүдэлмэрилхэ ябадал һурагшадые ехээр һонирхуулаа. Тиимэһээ, олон һурагшад фермэдэ ошожо хүдэлмэрилхые хүсэнэбди гэжэ мэдүүлээ һэн. Тиигэжэ комсомолшууд 8—10-дахи классуудай һурагшадай дунда ехэ үүргэтэй байһанаа харуулаа. Тэдэнэрэй үүсхэлые бусад һурагшад нэгэн һаналаар дэмжэһэн байна.

Комсомольско организациин секретарь Владимир Жапов түрүүтэй һурагшад һаалишад болохые хүсөөд, «фермэ шадарай соведтэ» мэдүүлгэ бариһан байгаа. Ахалагша классуудай 12 һурагшадай 8-ниинь һаалишад болохоор бэлдэжэ эхилээ.

—Шадаха гээшэ гүбди? Хэһэн хэрэгэйнгээ захада гарангүй, энэ хүдэлмэреэ орхижорхёо һаа эшхэбтэр болохо. Мүнөө ядахагүйбди. Харин зундаа. өөһэдөөрэн хэхэ болоходоо яаха бибди?—гэлсээншье болоо.

—Яаранат, хүлеэгты! Фермээ манда даалгажа үгэхэгүй, — гэжэ зарим һурагшад хэлэдэг байба.

—«Яахадаа үгэхэгүйб? шиидхэбэри бии ха юм». гэһэн харюу дуулдадаг байгаа.

Һурагшад энэ асуудалаа эсэслэн шиидхэгдэхые хүлеэжэ ядад гээ. Тииһээр байтар һаалиин үнеэдэй гүүртые һургуулиинхидта даалгаха гэһэн шиидхэбэри гараа һэн. Энэ бригадынхид бүхы фермые даажа абаад, хүдэлмэриень өөһэдөө хэхэ болоо һэн. Һурагшадай дундаһаа бүридхэл хэхэ хүн томилогдоо. Тэрэнь бүхы хүдэлмэриие зохилдуулан ябуулха, ажалаа наринаар бүридхэхэ үүргэтэй юм. 12 һаалишадһаа гадна, 38 хүбүүд тэндэ ажаллахаар томилогдоо. Һаалишан бүхэндэ 4—5 үнеэд даалгагданхай. Бэшэниинь гурба—гурбаараа түхэреэн сүүдхэ дежурлажа, мал харууһалха уялгатай байгаа. Дежурлагшадай нэгэниинь адуулгашанда туһалдаг, нүгөөдэ хоёрынь малай байра сэбэрлэдэг, тугал харууһалдаг. Гадна, үйлэдбэриин бригадын гэшүүн (ахалагша классайхид) амаралтын үдэр бүхэндэ гүүртэдэ ошожо, малайнгаа тэжээл бэлдэнэ. Һурагшад эбтэй эетэйгээр хүдэлжэ, малаа һайнаар харууһална. Иигэжэ оролдоһоной ашаар һү һаажа абалгаяа эли бодо дээшэлүүлээ. Жэшээнь, энэ жэлэй январь, февраль, март һарануудта 1956 оной декабрь һарынхиһаа 3 дахин ехэ һүн һаагдаа. Энэнь бүхы һурагшадай шэн зоригто ажалаар туйлагдаа. Илангаяа Мария Банзаракцаева, Мария болон Цырен-Дулма Цыренованар, Оля Цыденова, Оля Гармаева, Женя Шагдурова гэгшэдэй габьяае онсо тэмдэглэхэ шухала.

Һурагшад-һаалишад хорёод тугал үбэлдөө даажа абаад, түлигдэдэггүй байрада байлгажа түлжүүлээ. Һурагша Зина Далаева, Сэсэг Цыбенова гэгшэд хоёр—хоёр үнеэ тугаллуулаа. Тугалнуудынь һайнаар түлжүүлэгдэжэ байнхай. Эдэ һурагшад колхозой һаалишадһаа дутуугүйгөөр хүдэлнэ. Фермэдэнь һүнэй абтаса үдэр бүхэндэ нэмэнэ. Энээндэ һурагшадһаа гадна, мүн багшанаршье ехэ габьяатай. Биологиин багша Д. Н. Цыбикова һурагшадта ехэ туһа хүргэдэг — үдэр бүхэндэ элдэб зүбшэл үгэдэг юм. Һургуулиин директор Ермолай Михайлович Баранников, партийна организациин секретарь Сергей Павлович Дугаров гэгшэд эндэ ходо ерэдэг.

Һургуулиин комсомолшуудай, дирекциин үүсхэлээр тогтоогдоһон үйлэдбэриин бригада ахалагша классуудай һурагшадые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ угаа ехэ удхашанартай. Ахалагша классуудай һурагшад колхозой поли, фермэ дээрэ хүдэлмэрилхэ зуураа, агрономууд, зоотехнигүүд, бригадирнууд. колхознигуудһаа зохихо заабари абадаг, ажаллаха шадабаряа баяжуулха гэжэ оролдодог байна.

Энэ һургуулиин дунда, ахалагша (5—10-дахи) классуудай һурагшад мүнөө зундаа үбһэ хуряажа, силос даража, фермынгээ малда тэжээл бэлэдхэхэ зорилго табинхай. Ахалагша классуудай һурагшад биологиин, физикын, химиин болон бусад эрдэм ухаанай талаар олоһон шадабари мэргэжэлээ хүдөө ажахыда хэрэглэжэ, бүри бүхөөр хадуухые хүсэнэ. Колхознигуудтай хамта ажаллан, колхоздохи ажалай эмхидхэлтэй, хүдөө ажахын баян техникэтэй танилсаашань Үлэгшэнэй дунда һургуулиин һурагшадта ажабайдалай айхабтар баян дэбтэр боложо үгэхэ байна.

Һурагшадай үйлэдбэриин бригадын хүдэлмэри тухай зарим тэды дүн гаргаха зуураа, ажалтай холбоогүйгөөр үхибүүдые зүбөөр, һайнаар хүмүүжүүлжэ шадагдахагүй гэжэ А. С. Макаренкын хэлэһэнэй зүбые бодото байдал баталан гэршэлнэ гэжэ хэлэмээр. Ажал гээшэ хүниие бии болгохоһоо гадна, мүн коммунистическэ общество байгуулагшадта шэнэ шанар олгохо эрхим арга мүн болоно.

Һурагшад зундаа мал ба таряан ажалда хүдэлмэрилжэ, баян ургасаяа хуряалгадань, адуу малаа атар тарганаар үсхэлгэдэнь колхозууд, совхозуудта ехэ туһа хүргэхэ байна. Долоон жэлэй һургуулинуудай дэргэдэ үйлэдбэриин бригадануудые эмхидхэхэ шухала. Гэхэтэй хамта, колхозуудта комсомолшууд-залуушуулай, пионернүүдэй бригада эмхидхэхэ тухай бодожо үзэмөөр гэжэ һургуулинуудай, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ һануулагдана.

Һурагшадай үйлэдбэриин бригада эмхидхэхэдээ тэдэниие ажал дээрэ зүбөөр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал табиха хэрэгтэй. Харин һурагшадые гансал хүдэлмэриин нэмэлтэ хүсэн гэжэ хараха болобол тон таарамжагүй ябадал болоно. Һурагшадай бэе махабадын хүгжэлтые, тэдэнэрэй ажаллаха юрэнхы арга боломжые һургуулиин болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд нэн түрүүн ойндоо абалсаха зэргэтэй.

Г. Мирсанов,
С. Табдаев.

Г. К. Жуков Будапештһээ Москва ерэбэ

БУДАПЕШТ, июниин 1. (ТАСС). СССР-эй Оборонын министр Советскэ Союзай Маршал Г. К. Жуков июниин 1-дэ Будапештһээ Москва мордоо. Венгриин газар дээрэ саг зуура байһан советскэ сэрэгэй эдлэхэ эрхэ тухай хэлсээндэ хабаадажа, Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай болон Венгриин Арадай Республикын правительствонуудай хоорондо хэгдэһэн хэлсээндэ Г. К. Жуков гар табилсаһан байна.

Венгриин хүдэлмэришэн-таряашанай революционно правительствын түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Ференц Мюнних, Гадаадын хэрэгүүдэй министр Имре Хорват, оборонын министр Геза Ревес, Дотоодын хэрэгүүдэй министр Бела Биску, Венгриин арадай армиин генералнууд болон офицернүүд, тэрэшэлэн ВНР-тэ байдаг СССР-эй посол Е. И. Громов гэгшэд Ферихель аэродром дээрэһээ маршал Г. К. Жуковые мордохуулаа.

Советскэ делегациин гэшүүн, армиин генерал А. И. Антонов маршал Г. К. Жуковтай хамта Москва ерэлсээ.

* * *

Советскэ Союзай Маршал Г. К. Жуков тэрэ үдэртөө Москвада буугаа.

Иорданидахи байдал

ДАМАСК, майн 31. (ТАСС). Иорданиин парламентые тарааха гэһэн бэлэдхэл хэгдэжэ байна гэжэ «Ат-Тахрир» газетэ мэдээсэнэ. Парламентые тарааха шухала болоо гэжэ харуулха зорилгоор хархис депутадууд хэблэлдэ олон статьянуудые толилно. Гадаадын хэрэгүүдые эрхилдэг парламентын комиссиин түрүүлэгшэ Мустафа Халифи иимэ мэдүүлгэ хэһэн байна.

«Ан-Нур» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Иорданида хамта дээрээ 10 мянган хүн тушаагдаад байна.

Пакистанда американецууд зоргоороо аашална

КАРАЧИ, июниин 1. (ТАСС). Хоёр американецууд хулигаан ябадал гаргаба гэжэ майн 31-дэ «Пакистан Таймс» газетэ мэдээсэбэ. Эдэ хоёр американецай нэгэниинь офицер байгаа. Хазал Абдал гэжэ түмэр замай станциин ойро байдаг түмэр замай шлагбаумай харуулшанние буу таби гэжэ американецууд захирба. Пассажирска поездын ерэхэ дүтэлһэн дээрэһээ харуулшанай буудахаяа арсахадань, американецууд тэрэнние сохёо. Тиигээд пакистанайхиние доромжолжо байгаад, шлагбаум өөһэдөө нээһэн байна. Станциин начальник ерэһэн поездые тогтоохо баатай боложо, тэрэнь 30 минута һаатаа.

Пакистанда байһан американецууд зоргоороо аашална гэһэн мэдээсэлнүүд хэдэн дахин Пакистанай хэблэлдэ толилогдоһон байна.

Америкын ээрхэгшэдтэ эсэргүүсэн Тайваниин арад зоной хүдэлөө хэһэн ябадалые Пакистанай хэблэл зүб гэжэ тоолоно.

Дэлхэйн олон арадууд атомна буу зэбсэгые хорюулхын түлөө үргэн ехэ тэмсэл хэжэ байна

АНГЛИ

ЛОНДОН, июниин 1. (ТАСС). Эхэнэрнүүдэй национальна ассамблей зурагаар шэмэглэгдэһэн хуудаһа олон хэһэгээр хэблэжэ гаргаа. Ядерна буу зэбсэгэй туршалгые болюулхын түлөө улам шангаар тэмсэхыень, парламентын гэшүүдтэ хандахыень, хэблэлэй органуудта, тэрэшэлэн премьер-министр Макмилланда бэшэгүүдые эльгээхыень, мүн буруушаалгын митингнүүдтэ хабаадахыень тус хуудаһан Англиин эхэнэрнүүдые уряална.

Англиин эхэнэрнүүд энэ хуудаһые халуунаар дэмжэбэ гэжэ ассамблейн хүтэлбэрилэгшэ Молли Манделл мэдүүлээ. Энэ хуудаһа эльгээхыень ороной бүхы нютагуудай эхэнэрнүүд гуйна. 35 мянган хэһэг хуудаһан эрюулэгдээд байна.

Шеффилдын епископ д-р Лесли атомна буу зэбсэг бүтээлгые эрид буруушаан дахин мэдүүлгэ хэбэ гэжэ «Дейли Уоркер» газетэ мэдээсэнэ.

РУМЫНИ

БУХАРЕСТ, июниин 1. (ТАСС). Атомна буу зэбсэгэй туршалгые дары болюулхые уряалһан суглаанууд, митингнүүд Румыниин Арадай Республикада болоно. Галацида, Крайоводо, Сучавада, Клужедэ иимэ суглаанууд үнгэргэгдэжэ, олон хүнүүд тэрээндэнь хабаадаа. Атомна буу зэбсэгые хорихо асуудалаар империалистнуудай баримталдаг һанамжыень зэбүүрхэн буруушаажа байһан тухайгаа суглаанда хабаадагшад мэдүүлнэ. Атомна, водородно буу зэбсэгэй туршалгые дары болюулха тухай хэлсээ хэжэ, агуухэ гүрэнүүдэй амжалта туйлахыень Румыниин арад зон халуунаар хүсэнэ. Энээн тухайгаа суглаануудтаа абаһан резолюцинууд соогоо тэдэнэр бэшэнэ.

ФРАНЦИ

ПАРИЖ, июниин 1. (ТАСС). Эб найрамдалай, мүн буу зэбсэг хуряалгахын түлөө национальна конференци июниин 1-дэ Парижда хүдэлмэрилжэ эхилбэ. Франциин эб найрамдалай национальна соведэй үүсхэлээр энэ конференци зарлагдаа юм.

Алжир тухай, мүн буу зэбсэг хуряаха тухай, Германи болон Европын аюулгүй тухай асуудалнуудые конференцидэ хабаадагшад зүбшэн хэлсэхэ.

Алас Дурна зүгтэ ябуулдаг США-гэй политика буруу һүрэжэ байна

НЬЮ-ЙОРК, июниин 1. (ТАСС). Хитадай Арадай Республикатай худалдаа наймаа ехээр хэдэг болохо тухай Англиин шиидхэбэри тушаа США-гэй засагаархид олон мэдүүлгэнүүдые хэнэ. Сенатор Ноулэнд Англида эсэргүү мэдүүлгэ хэжэ, Англиие айлгаха гэһэн һэдэлгэ гаргаһан байна. Гадаадын гүрэнүүдтэ, тэрэ тоодо Англидашье «туһаламжа» США-гэй конгресс үзүүлхэеэ болихо гэжэ сенатор Поттер айлгана.

Американецуудта эсэргүү хүлгөөнэй Тайвань дээрэ болоһоной удаа Хитадтай худалдаа хэхэ гэһэн Англиин шиидхэбэри Алас Дурна зүгтэ США-гэй ябуулдаг политикадань шэнэ сохилто болоо гэжэ США-гэй хэблэл, мүн политическэ ажал-ябуулагшад тоолоно.

Хитадай Арадай Республика тушаа Америкын ябуулдаг политикыень тэрэнэй бүхы союзнигуудынь нэгэн һаналаар буруушааба. Тиимэһээ һаяар Япон болон бусад оронууд Англиин жэшээ дагахань бэзэ гэжэ Вашингтондо гарадаг «Дейли Ньюс» газетэ бэшэнэ.

НАТО-гой гэшүүн-оронууд, жэшээнь, Голланди мүн лэ Англиин жэшээе дагажа болохо гэжэ США-гэй гүрэнэй департаментда хөөрэлдэдэг болоһон тухай газетэ мэдээсэнэ. Саашадаа бүри ехээр буруу һүрэхэгүйн тулада Азида ябуулагдадаг США-гэй политикые, тусхайлбал КНР тушаа политикые хаража үзэхөөр болоо гэжэ США-гэй конгрессэй хэдэн гэшүүд тоолоно. Сенатор Смазерсын мэдүүлһэнэй ёһоор, США Хитадтай худалдаа наймаа хэдэг болохо ёһотой.

Хитад тушаа зарим нэгэн зүб һанамжануудай хэлэгдэхэһээ гадна, Америкын хэблэлдэ Хитадта эсэргүүгээр хэгдэһэн мэдүүлгэнүүд олоор хэблэгдээ. Жэшээнь, «Дейли Ньюс» газетэ США-гэй политика буруу һүрөө гэжэ мэдэрбэшье, «бүхы коммунистическэ правительствонуудтай Америка багаханааршье худалдаа хэхэ ёһогүй» гэһэн эрилтэ табина. Дайн сэрэгтэ бэлдэхын тулада Тайваниие саашадаашье али болохоор хэрэглэдэг байха тухай Тайвань дээрэ байдаг Америкын сэрэгэй «советнигүүдэй» хүтэлбэрилэгшэ генерал-майор Боуенай мэдүүлгэ «Нью-Йорк Таймс» газетэдэ толилогдоо. Тайвань дээрэ байдаг Америкын советнигүүдэй тоо хороогдохогүй, хари бүри олон болгогдохо ёһотой гэжэ тэрэ тоолоно.

Корей тушаа США-гэй хархис һанаашалгые хитад арад буруушаана

ПЕКИН, июниин 1. (ТАСС). Корейн Арадай-Демократическа Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр Нам Ир мэдүүлгэ хэжэ, Урда Корейдэ ядерна буу зэбсэг оруулха гэһэн Америкын һанаашалгые эрид буруушаагаа. Июниин 1-дэ гараһан Хитадай олон газетэнүүд энэ мэдүүлгые дэлгэрэнгыгээр тайлбарилна.

«Корей тушаа Холбоото Штадуудай түсэбыень буруутуулха» гэһэн түрүү бэшэг соогоо «Жэньминь жибао» газетэ иигэжэ бэшэнэ: Корей тушаа США-гэй һанаашалгань саашадаа ехэ хүндэ хүшэр хойшолонгуудтай байжа болохо гэжэ КНДР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Нам Ир США-е һэргымжэлээ.

Бидэнэр КНДР-эй правительствын энэ эрид шууд, зүб һанамжые сүм дэмжэнэбди гэжэ статья соо хэлэгдэнэ. Корейдэ эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээе эбдэхэ һанаатай США-гэй үгэсэлгые буруутуулхын тулада хитад арад Корейн арадтай хамта эрид шууд тэмсэхэ.

Манай республикын һонин

Даабаряа үлүүлэн дүүргэнэ

Һүүлэй үедэ Мухаршэбэрэй аймагай Матросовой нэрэмжэтэ олзоборилгын артелиинхид ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлжэ, продукциингаа шанарые һайжаруулжа байна. Уран гоёор хэгдэһэн зөөлэн диван, гардероб, комод, стол, стул гэхэ мэтын зүйлнүүдые мебельнэ цехынь үдэр бүри олоор бүтээнэ.

Цехын түрүү мастер нүхэр В. Варфоломеев гардеробуудые эрхим шанартайгаар дархалжа, үдэрэйнгөө нормые 150—180 процент дүүргэнэ. Мүн Н. Гусляков, К. Иванов гэгшэд нормоёо 120—150 процент хүрэтэр дүүргэдэг байха юм.

— Манай цехынхид Октябрьска революциин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсоод, амжалта туйлажа байна. Урда һарынгаа түсэб 200 гаран процент дүүргэнхэйбди,—гэжэ цехые даагша нүхэр Н. Оленников хөөрэнэ.

Тус артелиин дархашуул Октябриин һайндэр болотор жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэ уялга абаад, эршэмтэйгээр ажаллажа байнад.

Т. Гармаев, манай корреспондент.

Түрүү шахтёр

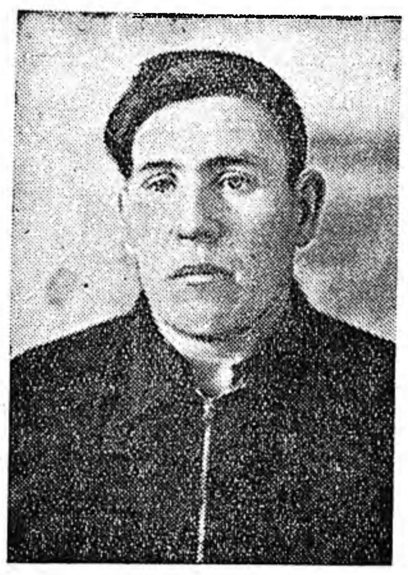

Геннадий Григорьев 1948 ондо Горнопромышленна һургуули дүүргээд, Галуута-Нуурай Рудоуправлениин 2-дохи шахтада хүдэлмэрилхөөр ерэһэн байгаа.

Навалоотбойщигоор хүдэлхэ зуураа богонихон саг соо мэргэжэлээ һайса шудалжа, ажал хүдэлмэридөө амжалта туйлажа эхилээ һэн. Иигэжэ хэдэн һара үнгэрһэнэй һүүлдэ нүхэр Григорьев навалоотбойщигуудай бригадираар томилогдобо. Григорьевой хүтэлбэрилдэг бригадынхид Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсожо, халаанайнгаа даалгабариие үдэр бүри үлүүлэн дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: навалоотбойщигуудай бригадир Г. С. Григорьев.

Ф. Моренец.

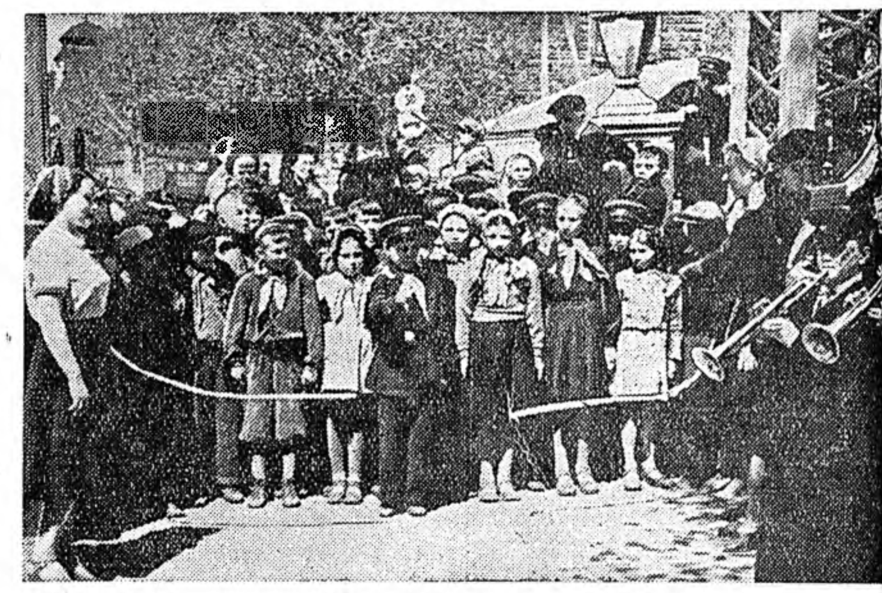

Дулаанай саг ерэжэ, городой сад, сквернүүд сэсэглээд, набша намааган дэлгээ. Зунай һарын түрүүшын үдэр... Пионернүүдэй байшангай сквер соо үхигэд олоороо сугларанхай. Энэ үдэр хүүгэдэй сквер нээгдэжэ, хүхюу зугаа наадан болоо.

Пионернүүдэй лагерьта ошонгүй, городто үлэһэн хүүгэд энэ сэсэрлигтэ ерэжэ, үндэр модоной набша намаа доро, һэрюун һүүдэртэ амарха, наадаха байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хүүгэдэй сквер нээхэ заншалта ёһолол боложо байна.

Л. Хайдуровай фото.

Барилга олоор хэгдэнэ

Курумканай аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд энэ жэлдэ малшад, хонишодто шэнэ гэрнүүдые барижа эхилээ. Хара Модон гэжэ нютагта колхозой партийна организациин үүсхэлээр воскреснигүүд боложо, мянга гаран хониной байха ехэ байра баригдажа дүүрэхэеэ байна.

Энэ воскреснигтэ зуу гаран хүдэлмэришэд ерэжэ, хэдэн үдэр соо ажаллаба. Мүн малшадай ба[...] һаруул, шэнэ гэрнүүд эндэ бо[...]жо байна.

Агуухэ Октябрьска революци[...] 40 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэй[...] угтахын түлөө мүрысөөндэ ор[...]соод, энэ колхозойхид 40 шэнэ [...] бариха гэжэ шиидээ. Мүн арба[...] бани, хэдэн шэнэ культбазану[...] баригдаха байна.

Д. Санжиев.

Булганай агнуурида

(Ангуушанай тэмдэглэл)

Манай тайгын тон үнэтэ ангай — булганай агнуури гэээшэ хүндэтэйшье, айхабтар һонирхолтой, шуналтай ажал юм. Ангуушад һанаан, заяанда һанагдаагүй элдэб зүйлнүүдтэй ушардаг. Нэгэ тиимэ ушар намда тохёолдоһон юм. Булган хадаа тон һэргэг ба зээрэг, ехэнхидээл һүниин сагта гаража зайдаг, эдеэлдэг ан гэжэ мэдээжэ. Саһа ехэтэй зарим жэлнүүдтэ булганай эдихэ хоол хоморджо, тэрэ ехээр зайгуултадаг, нэтэрүү болодог. Тиихэ үедөө хулгана, хэрмэ, жэжэ шубуудые барижа. эдихэһээ гадна, һархяаг, алирһа түүжэ хооллодог. Булган заримдаа бэеһээ томо шандагануудые, һойр шубуушье барижа эдидэг байна.

Нэгэтэ агнууриһаа ерээд бариһан ангуудайнгаа гэдэһэ доторыень отогойнгоо үүдэндэ дүтэхэн уляаһа модоной узуурта хаяһан байгааб. Орой һүни һэрсэд, залиржа байһан галаа удхалан сасуумни дабирхайтай түлеэн айхабтар шанга абяатайгаар сорьёлон дүрөө һэн. З[...] һагдаһан галай ута[...]най урхөөр ошотон д[...]дэхэ үедэ «уарр-уарр» гэхэ абяан газаа дуу[...]даба. Гайхаад үүдээ н[...]жэ, сусал барижа хар[...]хадамни уляаһан модо[...]до нэгэ заахан амита[...] гарашанхай, нюдөө б[...] тэгэнүүлэн һууба. Т[...]рэ дары буугаа аба[...] буудан сасуумни модо[...]һоо булган унажа ер[...]

Энэ булган ангай п[...]дэһэ эдижэ байтараа п[...]лай шанга абяатайга[...] дурэхэдэнь сошордо[...] модондо гүйжэ гараа[...] хэрүүлхэн абяа гараһа[...] байгаа хаш.

Г. Цыренов.

Сүүдэй залһаа

Хэжэнгын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо хүлһөөр ажаллаһан жолоошон Павлов хабарай тарилгын үедэ орооһо зөөхэ зуураа, 4 мэшээг орооһо хулгайлһан байгаа.

Хэжэнгын аймагай арадай сү[...] Павловай гэмтэ хэрэгые һаях[...] хаража үзөөд, 3 жэлээр сүлөөе[...] хаһаха гэһэн шиидхэбэри гарга[...]

Б. БАТОЕВ

Долгор

РАССКАЗ

1.

Шанха орой дээгүүрээ нарһан модоор үргэлжэ бүрхөөгдэһэн Халзан Толгой энэ үдэр торгон тэрлиг нэмэрһэндэл, ногоорон харагдана. Тэрэнэй ара оройн модондо хонгёохон дуутай хүхы «абгайн» нэгэ жэгдэхэнээр «кук-ку, кук-ку» гэжэ ханхюурдахадань, хүнэй зосоо ехэл зохид шэнги болоходол гэнэ.

Халзан Толгойн үбэр хормойдо Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой үхэрэй фермэ байдаг юм. Энэ фермынхид зуһалан тарахаяа үнинэй түхеэржэ, хуһамаг хоройгоо үни сэбэрлээд, хохир хэхэ аргалаа шобойшторонь обоолжорхиһон байна.

Үдэшын улаан наранай дүтэлхэдэ фермын үнеэд мөөрэлдэһөөр ерэбэ. Сагаан халаадтай һаалишад хүнэгүүдээ баринхай, үнеэдээ угтана.

Долгор энэ үедэ хорой соо туралнуудаа эрхэлүүлжэ, заримыень аршажа байһанаа, мүн лэ үнеэдые угталсахаяа ошобо. Теэд Долгор ехэл һанаанда хатанги, бодолгото болонхой ябана.

Уданшьегүй һаалишад үнеэдээ һаажа эхилбэ. Шэнэ ногоондо һая садажа байһан үнеэдээ хүүесэ бууяса һаанад. Үнеэдшье тэжэгэр ехэ гэдэһэтэй юумэнүүд хибэдэһээ хибэжэ, ехэл тэниглэнээр харагдана.

Мүн һаалишадшье үнеэдэйнгээ дэлэн ехэтэй ерэһэндэнь хүхюу янзатай.

Фермын ахалагша һаалишан Жалма Шагдаровна дүүрэн дүүрэн хүнэгтэй һү хэмжүүртэй хүнэгтэ хээд лэ, жэрылдэтэр табиһан бидонууд соо эюулнэ.

Тиигэһээр байтар наран орожо, бүрэг бараг болоно. Гэнтэ мориной түбэрөөн дуулдаад, фермын нохойнууд дарья табилдашаба. Уданшьегүй хүхэ плащтай «хүрьгэн хүбүүн» һаалишадай хажууда бии болоод орхибо. «Дугар баһал уунхайбши даа!» гэжэ һаалишадай нэгэн тэрэнние шоо үзэнэ. «Зүрхэ ороод, ерээ юм ааб даа!» гэжэ Долгор наада харана. Һаалишад булта энеэлдэжэрхибэ.

— Мэндээ, «үндэр» фермынхин!— гэээд айлшаниинь шанга гэгшээр мэндэшэлнэ.

Тэрэ хүн Жалма Шагдаровнагай хажууда ошожо, тэрэнэй ведомость хараад, «Одоол ехые һаажа байнат даа; До... до... Долгор 30, Цыпил 25, Цыр.. Цырегма—22...» гэжэ байжа уншасагаана.

Һаалишад һүеэ тушаагаад, гэр гэр тээшээ ошобод. Ерэгшэ хүн Долгорые зэрээд, хашаагай хажууда үлөөжэрхибэ.

— Долгор, ши мэдэнэ гүш? Би зорюута шамдаа ерээб. Оройдоо үргэһэ нойрни хүрэхэеэ болёо. Үнгэрэгшэ һүни яашье унтажа ядааб. Ши юушье мэдэнэгүйш.

— Дугар Дабаевич, теэд юу намда хэлэнэ гээшэбта? Танай унтажашье, болижошье байхадатнай намда юун хэрэг бэ.

— Долгор, Долгорни! Ши ойлгыш. Би шамда үнинэй дурланхайб. Шинии Доржотой үшөө танилсаагүй байхадаш.

— Теэд, яаха гээшэбибди. Дурлажал байгыт. Хэндэ хэрэгтэй юм танай дуран! — гээд Долгор саашаа ошохоёо һанана.

Дугар тэрээние табинагүй.

— Долгор, Долгор! Би шамда нэгэ юумэ хэлэхэеэ һанааб...

— Хэлыт, юу хэлэхэеэ һанаа хүмта.

— Долгор, МТС-эй директор Улан-Удэ ошоходоо Доржотой уулзаа ха. Барһан кислотада ехээр лэ шаташаһан байгаа ха даа. Һохор болошоһон, хүл гарынь гэмтэшэһэн, хүнэй гарай хэбтэнэ ха даа. Эдэгээшье һаа, үрөөһэн нюдэтэй, дохолон хүн болоод ябаха юм ааб даа. Долгор ши буруул юумэ хэжэ байнаш. Һохор, дохолон болоһон Доржоор яахашни гээшэб! Ши залуу ха юмши даа...

Долгор эдэ үгэнүүдые дуулан гэхэдээ уйлганаад гэр тээшээ гүйжэ ябашаба.

— Долгор, Долгор! Байгыш гэнэб!— гэжэ ябажа, Дугар хойноһоонь гүйнэ. Тэрэнэй тэб тэб гүйхэнь, үдэшын сууряанда элеэр соностоно. Мүн плащайнь һаршаганаха абяан дуулдана...

2.

— Эжы, би город ошожо ерэхэмни. Түрүүлэгшэ зүбшөөгөө.

— Үгы, Долгор, иихэдээ юун гэнэш? Яахам гэнэш! Мүнөөхи үнэшэн хэнзэ Доржые ходо дурдагшаш. Тэрээндэ ошохоёо һанаба гүш? Тиимэ һонин юумэ байхагүй. Би шамайе Дугар Дабаевичта хадамнаха гэжэ байна ха юмбиб. Юрэдөөл болохоор хүн гээшэ даа. Юуншье һаа, малай аргашан ха юм.

— Олон юумэ бү хэлэгты. Би өөрыгөө мэдэхээр болоо үды юм гүб?

— Үгы, тэрэ үнеэ буруушни яаха юм. Юугээ ехэ уялга абааб, һү ехээр һаахамни гэгшэбши.

— Түрүүлэгшэ Жалма Шагдаровнатаяа хөөрэлдөөрэй гээ һэн. Жалма Шагдаровна ошохыемни зүбшөөгөө. Хоёр һаалишанда 5—5-аар үнеэдыемни даалгажа үгөө. Өөрөө 3 үнеэемни һааха болоо.

Долгорни ошохоёо һанаал байна гэжэ бодоходоо, Ханда хүгшэн аргадажа эхилнэ:

— Долга—аар, наашаа ерэжэ һуул даа. Бишни хүгшэн боложо байна гээшэб. 60 наһатай болооб. Эсэгэшни байгаа һаа, 62 наһатай байха юм һэн. (Ханда хүгшэн нэгэ бага уяржа, нюдэнһөө нёлбоһо гаргана).

Долгорой багахан байхада, абань Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда наһа бараһан юм.

— Эжы, бү уярагты. Һанаагаа ехээр бү зобыт даа...

— Түрэһэн эсэгынгээ байгаа һаа, иигэжэ зориг зоргондоо ябахагүй һэнши. Шинии үбдэхэдэ, би хэды шэнээн зобоо гээшэбиб. Арай гэжэ бэежэхэдээ, миниингээ үгэ дуулахаяа болибош.

— Хэзээ үгыетнай дуулангүй байгаа хүнбиб? Город лэ ошоод ерэхэм гэнэ ха юмбиб.

— Мэдэжэ байнаб. Юундэ ошохоёо һанаһыеш!

—Эжы аа! Би удаан болонгүй ерэхэб.

— Ямаршье һанаһаараа хүн гээшэ бэзэш. Долгорни, ши түрэһэн эхынгээ үгэ дуулаха ёһотойш. Ши юрэдөөл амандаа ороһон өөхые хэлээрээ түлхижэ байна гээшэш. Дугар гээшэшни аргагүй бэрхэ хүн даа. Гэр бараан, байра байдалынь ямар һайн гээшэб. Түрэлхидыншье һүрхэйл бүдүүн хотон зон. Миин уг гарбалынь юутэгүй. Хэрбээ Доржодо ошохо болоо һаа, орохо гэршьегүй, үмдэхэ хубсаһашьегүй ха юм. Өөрөө тоһон болоһон хубсаһыень наһан соогоо угааха болохош. Угайд хадаа тэрэнь элүүр һаа, юун бэ. Ямар тодхороор машинаһаа унажа, гэмтэбэб...

— Эжы, юундэ минии хэрэгтэ оролсоно гээшэбта. Танай дуратай Дугартатнай наһаараашье ошохогүйб. Ямар хэмэршье һаань, дурлаһан хүндөө, Доржодоо гарахаб.

— Хара тэнэг даһаа. Юун гэһэн амитан гээшэбши. Шинии хожомой жаргалай түлөө хүнэй оролдожо байхада, Доржодо ошожо юу хэхэ хүмши. Би наһатай болооб. Ши Доржодоо ошохош. Тинхэдэ хоёр үргэмжын хүнтэй яаха гээ хүмши? Би ажал хэхэгүй. Тэрэшни ажал хэхэгүй байха. Хоёр хүниие яажа үргэхэ, тэжээхэ гээ хүмши? Дуратай дурагүйшье һаа, нүхэсөөд ябаа юм. Үмдэхэ хубсаһатай, орохо гэртэй, эдихэ зөөритэй Дугарта ошохоёо бодо. Би тэрэ Доржыешни гэртээшье оруулхагүйб.

— Хүрөөл даа, түлхюурээ үгэгты. Пальто, сабхяа ханза сооһоо абахамни.

— Хари, тиихэ. Ягаа һонимши. Нюсэгөөр тонилходош болохо. Шамда үшөө пальто, палаати үгэхэ алтайб. Тиимэ һонин юумэ байхагүй.

—Эжы, ехээр һанаагаа бү зобоойгты. Нюсэгөөршье һаа, ябаад ерэнэ бэзэб. Үнеэдыемни хамһалсажа байгаарайгты,—гээд Долгор гаража ябашана.

— Яаһаншье һанаһаараа үри бэе гээшэб. Үйлөөр эсэгээ һажааһан золиг байнаш даа. Бүтэхэгүйл һанаһаараа басаган байнаш даа. Шотоводоор хүдэлжэ байтараа, партиин уряагаар гэээд, хүдэлмэреэ хаяад, эндэ гүйжэ ерээ һэнш. Харин һү ехээр һааха «Эрдэм» олоо гээшэ хаш. Мүнөө баһа һанаһаараа талиибаш. Хэзээшье мүрөө оложо, жаргаха хүн бэзэш, — гэһээр Ханда хүгшэн гэртээ үлөө һэн.

Долгор гэрһээ гарамсаараа колхозой центр тээшэ алхалба. Тиихэдээ элдэб юумэ бодоно: «Даримын пальто, платье үмдөөд ошохо юм байна. Яажашье һаань, уулзаад ерэхэб. Үгы, теэд эжыгээ гомдохоохомни ямар юм гээшэб. Юундэ бүхы зон намайе Дугартай холбуулхаяа һанана гээшэб. Ядахын сагта Розашье һаа, Дугар лэ гэнэ. Үхэрэй бригадиршье Дугарые магтана. Теэд Дугар намда хэрэгтэй бэшэ...

Долгор ехэл бодолгото боложо ябатараа, гэдэргээ эрьеэд, гэр тээшээ харана. Эхээ хайрлана хэбэртэй. Алхадалаа улам түргэдхэн, ябажал мэдэбэ. Долгор Доржынгоо хэлэһые эжэлэнгүй толгойдоо оруулжа: «Барһамни, намайгаа мүрысөөндэ уряа бэлэйш. Хабарай тарилгада гарахынгаа урда: Агуухэ Октябрьска революциин 40 жэлэй ойдо бэлэг болгон би трактористнуудаараа газар һайнаар хахалуулжа, таряа, овёс, кукуруза ехээр ургуулхаб. Тиигээд ноябриин долооноор дашарамдуулан, хоюуланайнгаа түрэ найр хэхэбди гэжэ хэлээ һэнш». Би зүбшөөгөө бэлэйб. Би баһа һү ехээр һаахаб гээ һэм. Барһамни намда аргагүй дуратайш даа. Бишье дурлаһанаа үнинэй мэдэрэнхэйб...»

Энэ мэтээр Долгор Доржо тухайгаа бодоно. Доржотоёо һургуулида һураһанаа, тэрэнэйнгээ хэлэһэниие тодоор һанана.

3.

...Баиров Доржын хэбтэдэг таһалгые арилгадаг басаган Маша үглөөнэй арбан часай үеэр гүйжэ ороод:

— Баиров, Баиров! Танда нэгэ басаган ерээ,—гэжэ байжа Доржын подушка, хушалта юу хэзеыень заһаад, һөөргөө түргэхэн гүйжэ гарашаба.

Уданшьегүй Маша Долгорто сагаан халаад үмэдхөөн. хойноо дахуулаад, энеэбхилһээр орожо ерэбэ. Долгор зүрхэ алдаһаар Доржын орондо дүтэлбэ. Доржын ганса харахан нюдэнэй ури[...]наар ялаб ялаб гэжэ байхыень хара[...] Үрөөһэн нюдэниинь анишанхай. Ү[...]ниинь үрзэгэрхэн, нюурынь хуу һор[...] болошоһон, гар хүлынь уяатай, шу[...]нэбтэрэнхэй байгаа.

Долгорой шэг шарай хубилаад, [...]рагар хара хүрин болошоо. Дорж[...] хажууда ошожо, толгойдонь аһаш[...] Долгорой нюдэнһөөнь ээлүүдгүй н[...]боһон монсогор, монсогороор мухар[...]на. «Долгор бэрхэш даа. Ерэһэндэш[...] баярланаб. Ерэхэл байха гэжэ үнин[...] хүлеэгээ һэм. Һанаагаа ехээр бү зо[...] Бишни яһала һайн боложо байнаб,— гэнэ Доржо. Доржо Долгоройнгоо м[...]һон харахан нюдэ сэбэр һайхан [...]райень үрөөһэн нюдөөрөө миһэрэн [...]ража хэбтэбэ.

Доржо Долгоройнгоо ерэн гэх[...] бүришье һэргэлэн болоод, зохидхон[...] хөөрэлдэбэ:—Долгор, баруун гар[...] ямаршьегүй һайн. Зүүн гараймни х[...]гад хүдэлдэг болоо. Баруун хүл[...] яһала һайн боложо байна. Гуяһаа[...] арһа үбшэжэ, һая нюрган ханшар хо[...]томни няагаа. Аймшагтай бэрхэ врачу[...] байдаг юм байна... Амаралтын үд[...] колхозой машина үгэхэдэнь, горючи[...] ошолдожо ябаһаар энэ боло[...] Долгор, шимни яһала ажаллажа ба[...]гаа хүн байнаш. Һаяхан «Үнэн» га[...]тэдэ шинии нэрэ эрхим һаалишад[...] дунда ябаа һэн. Бишни энэ болош[...] Шимни хэлэһэндээ хүрэхэшни ба[...]даа...

—Доржо! Һанаагаа бү зобо. Т[...]гэн лэ элүүр боло,—гэнэ Долгор.

Долгор Доржынгоо хажууда эне[...]дэтэй хүхюутэй боложо, һанаа сэд[...] хэлээ амаршаһандал, урихнаар эне[...]хилжэ, Доржоёо харан харан, тэрэнэ[...]гээ баруун гарые шангаар барьяад һу[...]гаа бэлэй.

Долгорто Доржын үрөөһэн нюд[...] юунһээшье үнэтэй байгаа. Тиимэш[...] байнгүй яахаб. Инаг дуран юунһээш[...] хүсэтэй, үнэтэй ха юм даа. Дурлал[...]һан хоёрые хэншье, юуншье хахасу[...]жа шадахагүй гэдэг үнэн бшуу.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74. отв. секретаря— 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности —34-05, местной информации и писем —24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н 00441. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР Зак. № 3248.